Affaldsplan
2022-2034

Varde
Kommune

Indhold

4 Resumé af Affaldsplan 2022-2034

5 Forord

7 Indledning

8 Rammer for affaldsplanen
- **8** EU's Affaldsrammedirektiv
- **9** National plan for forebyggelse og håndtering af affald
- **10** Affaldsbekendtgørelsen
- **11** Affaldshierarkiet
- **12** Udefrakommende faktorer
  - **12** Producentansvar
  - **12** Reel genanvendelse
  - **12** Ændret selskabsstruktur og opgavefordeling
  - **12** Liberalisering af affaldsenergisektoren
- **13** Lokale rammer for affaldsplanen
  - **13** Affaldsregulativer
  - **13** Fysiske forhold i Varde Kommune
- **14** Klimapåvirkning

16 Kommunale ordninger
- **17** Hente- og bringeordninger
  - **17** Mad- og restaffald
  - **18** Genbrugsindsamling
- **20** Genbrugspladser og miljøstationer
- **21** Affaldsbehandlingen
  - **21** Sortering
  - **22** Forbrænding
  - **23** Deponering

24 Genanvendelsesprocent
- **25** Bilag 5-%
- **26** Sammenligning med samarbejdskommuner

28 Kortlægning af affaldsmængder i Varde Kommune
- **30** Affaldsmængder husholdning
  - **30** Fordeling af affaldsmængder pr. indbygger
  - **22** Prognose for fremtidige mængder husholdningsaffald
- **33** Affaldsmængder erhverv
  - **33** Landbrug, produktionsvirksomheder og turisme
  - **33** Udvikling i behandlingsformer

34 Status på affaldsplan 2013-2018

35 Handlingsplan 2022-2028
- **36** Tema 1: Kommunikation med borgere og virksomheder
- **36** Tema 2: Husstandsindsamling af dagrenovation i 10 fraktioner
- **37** Tema 3: Mere genbrug og genanvendelse
- **38** Tema 4: Bedre service og smartere affaldsløsninger
- **38** Tema 5: Affald i det offentlige rum

40 Den fremtidige affaldsindsamling og -sortering
- **40** Nye henteordninger
- **40** Tekstil
- **40** Farligt affald
- **41** Forskellige løsninger til forskellige boligtyper
- **41** Information om ændringer

42 Igangsætning af initiativerne i affaldsplan 2022-2034

43 Økonomi

44 Henvisning

Resumé af Affaldsplan 2022-2034

Vi har nok alle hørt, at vi skal til at sortere vores affald i 10 typer affald. Vi skal forbrænde mindre og genbruge mere. Og endelig skal vi helst samlet set producere mindre affald, "knække affaldskurven", som Miljøstyrelsen udtrykker det. Det er meget kort sagt det, det drejer sig om. Grunden til det er, at CO2-emissionen skal reduceres, og at materialerne skal række længere, så vores forbrug belaster miljøet og klimaet mindre. Efter udsortering af madaffald blev indført i Varde Kommune i 2020, nåede kommunen en genanvendelsesprocent på over 50, som er målet for husholdningsaffaldet i 2022. I 2025 er målet en genanvendelsesprocent på 55%, og det skal affaldsplanen tjene til at nå.

For at nå de mål, som Miljøstyrelsen har meldt ud, og det vi som kommune selv ønsker, besluttede det tidligere Plan- og Teknik Udvalg, at kommunen og DIN Forsyning A/S skal arbejde med følgende temaer:

1. Kommunikation med borgere og virksomheder
1.1 Gode resultater skal motivere
1.2 Nem selvbetjening
2. Husstandsindsamling af dagrenovation i 10 fraktioner
2.1 Indsamling af 10 typer affald
2.2 Indsamling af affald på kommunale institutioner
3. Mere genbrug og genanvendelse
3.1 Direkte genbrug og cirkulær økonomi
3.2 Mindre affald til småt brændbart og deponi
4. Bedre service og smartere genanvendelse
4.1 Intelligente affaldsløsninger
5. Affald i det offentlige rum
5.1 Indsamling af affald fra det offentlige rum, herunder herreløst affald

Forord

Formålet med Varde Kommunes affaldsplan 2022-2034 er at beskrive, hvilke initiativer og ordninger Varde Kommune ønsker at indføre på affaldsområdet i den kommende planperiode. Samtidigt vil affaldsplanen blive brugt som et styrings- og planlægningsværktøj i hverdagen og skal medvirke til, at Varde Kommune og DIN Forsyning når de mål, der er fastsat indenfor affaldsområdet.

Affaldsplanen beskriver Varde Kommunes målsætninger og initiativer for planperioden på affaldsområdet med hensyn til husholdnings- og erhvervsaffald. Desuden indeholder affaldsplanen en kortlægning af de eksisterende affaldsordninger, frembragte affaldsmængder m.v. Herudover er det Varde Kommunes ønske, at affaldsplanen skal inspirere private borgere, virksomheder, kommunale institutioner og andre interesserede til at tage stilling til og få indflydelse på, hvordan affaldsområdet i Varde Kommunen skal udvikle sig i de kommende år.

Ved udarbejdelse af affaldsplanen er der lagt vægt på at inddrage og høre borgere og erhverv om deres ønsker og idéer til forbedringer og fornyelser af affaldshåndteringen i Varde Kommune. Det har været en væsentlig forudsætning for udarbejdelse af planen, at mål og initiativer skal være lokalt forankrede samt lægge op til realistiske løsninger. Endvidere er målsætninger og initiativer udformet, så brugerne må forventes at finde dem hensigtsmæssige og forståelige.

Den nationale Handlingsplan for Cirkulær Økonomi har afventet vedtagelsen af nye EU-direktiver, og den er derfor blevet forsinket. Varde Kommune har afventet det ny, nationale plangrundlag og det er grunden til, at affaldsplanen først kommer i 2022 og ikke i 2019.

Det går generelt godt og fremad med affaldshåndteringen i Varde Kommune, og meget er nået i planperioden 2013-2018. Varde Kommune ønsker at styrke og videreudvikle de eksisterende systemer og gøre det med en tilgang, som kontinuerligt sikrer stadig bedre affaldsløsninger.

Affaldsplanen er baseret på gældende lovgivning og retningslinjer for myndigheder, herunder Miljøbeskyttelsesloven, Affaldsbekendtgørelsen, den nationale Handlingsplan for Cirkulær Økonomi og de gældende EU-direktiver for affaldsområdet.

Affaldsplanen er udarbejdet i samarbejde med DIN Forsyning A/S og det fælleskommunale affaldsselskab AFLD I/S.

Kapitel 1

Indledning

Ifølge Affaldsbekendtgørelsen[1] skal kommunerne i Danmark udarbejde en affaldsplan hvert 12. år. Mindst hvert 6. år skal planen revideres. Formålet med den kommunale affaldsplan er at gøre status på den nuværende håndtering af affald i kommunen, sætte nye målsætninger og lægge en plan for den fremtidige affaldshåndtering. Derfor består planen af to dele. Første del udgør en kortlægning og evaluering af affaldsmængderne, hvor anden del beskriver nye mål og planer for affaldsområdet.

I første del beskrives de nuværende ordninger for affaldsindsamling i Varde Kommune, de affaldsanlæg kommunen benytter samt en kortlægning af de producerede affaldsmængder.

I anden del findes de målsætninger, som Varde Kommune har sat for de næste 6 år. Disse har til formål dels at reducere den samlede mængde af produceret affald og dels at håndtere det affald, kommunens borgere og virksomheder producerer, på bedst mulig måde. Planlægningsdelen beskriver de nye affaldsordninger, der påtænkes indført i planperioden. I denne del af affaldsplanen findes ligeledes en kort beskrivelse af planens økonomiske konsekvenser.

Affaldsplanen 2022-2034 tager udgangspunkt i en vision om cirkulær økonomi, hvor affaldssektorens klimabelastning går mod nul.

Varde Kommune har 5 temaer på affaldsområdet i den kommende planperiode. De enkelte mål bidrager samlet til at arbejde mod en opfyldelse af visionen.

Under de enkelte temaer har kommunen udvalgt et antal indsatsområder. Et indsatsområde er et konkret bud på, hvilke problemstillinger vi ønsker at løse i den kommende planperiode, og derved hvordan kommunens ressourcer vil blive prioriteret. Indsatsområderne præsenteres efter hvert mål.

I indsatsområdet præsenteres desuden et tidsestimat for, hvordan kommunen planlægger at arbejde med det konkrete indsatsområde inden for de første 6 år af planperioden. Et indsatsområde iværksættes via konkrete initiativer.

Gennem samarbejde og videndeling med de øvrige kommuner i affaldssamarbejdet AFLD vil Varde Kommune sikre den bedste kvalitet af affaldsordninger og andre ny som nuværende tiltag, som kommunen skal arbejde med i løbet af planperioden.

I overensstemmelse med bestræbelserne om at anvende principperne om cirkulær økonomi indenfor affaldsområdet er klimakommuneaftalen, ifølge hvilken Varde Kommune, efter aftale med Danmarks Naturfredningsforening, skal udarbejde regnskab for CO2-udledning fra egne aktiviteter og forpligter sig til at nedbringe udledningen med min. 2% om året.

Affaldsplanen er et styrings- og planlægningsværktøj, som skal understøtte, at Varde Kommune når de fastsatte mål og krav for affaldsområdet. Målsætningerne for Varde Kommune er i den følgende handlingsplan beskrevet i i alt 8 indsatsområder, som hver sætter fokus på udvalgte affaldsfraktioner, særlige målgrupper eller strategiske emner.

Indsatsområderne tager udgangspunkt i følgende fem overordnede temaer:

- Tema 1: Indsamling af de 10 affaldsfraktioner jf. statens klimaplan
- Tema 2: Øget dialog om affald. Med henblik på at bevare og om muligt øge borgernes viden og interesse for affald og affaldssortering gennemføres en eller flere affaldskampagner, herunder en kampagne mod herreløst affald
- Tema 3: Mere og bedre genanvendelse. Affaldsforebyggelse, direkte genbrug, reduktion af affald til deponi og forbrænding
- Tema 4: Bedre service og smartere affaldsløsninger
- Tema 5: Affald i det offentlige rum

Temaerne og de dertilhørende indsatsområder vil blive gennemført i samarbejde med relevante aktører og interessenter, så der i fællesskab findes de bedste lokale løsninger.

[1] Bekendtgørelse nr. 2512 af 10. december 2021

Kapitel 2

Rammer for affaldsplanen

EU's Affaldsrammedirektiv

Affaldsdirektivet, emballagedirektivet, deponeringsdirektivet, ELV-(bilskrot), batteri- og WEE-(elskrot) direktiverne er vedtaget i EU og danner rammen for, hvordan vi håndterer affald i Danmark. I juni 2018 blev der vedtaget ændringer til affaldsdirektiverne i EU. Ændringerne omfatter skærpede krav til affaldsforebyggelse, højere mål for genanvendelse af husholdningsaffald og husholdningslignende affald fra erhverv, krav om kildesortering af organisk affald og tekstiler, indførelse af producentansvar for emballageaffald samt flere krav til producentansvarsordningerne.

I affaldsdirektivet findes der mål for, hvor meget af det kommunalt indsamlede affald, medlemslandene skal genanvende. I år 2025 forventes medlemslandene at genanvende mindst 55 % af affaldet. I år 2030 er målet 60 % og i år 2035 er målet 65 %.

Udover højere mål er det også besluttet, at genanvendelse skal måles på en ny måde fra 2020. Frem for at måle på affaldsmængder indsamlet til genanvendelse skal man i stedet begynde at måle den reelle genanvendelse af affaldet. Det er på nuværende tidspunkt endnu ikke klart defineret, hvordan kommunerne skal og i praksis kan måle på denne nye måde, hvilket der afventes en afklaring på.

Tabel 1:
EU's målsætninger for genanvendelse af kommunale indsamlet affald

År	2025	2030	2035
Genanvendelsesprocent	55 %	60 %	65 %

National plan for forebyggelse og håndtering af affald

Miljøministeriet udsendte den 1. juli 2021 sin plan for forebyggelse og håndtering af affald i perioden fra 2020 til 2032. Planen har titlen "Handlingsplan for cirkulær økonomi" og udstikker retningslinjer for affaldshåndteringen i Danmark. Planen bygger på aftalen, som et flertal i Folketinget vedtog den 16. juni 2020 med titlen "Klimaplan for en grøn affaldssektor og cirkulær økonomi", også kaldet klimaplanen.

Den overordnede vision er en klimaneutral affaldssektor i 2030. Der er sat en række europæiske og nationale målsætninger og visioner, som sætter retningen for omstillingen til cirkulær og klimaneutral økonomi. Regeringen og aftaleparti-erne bag "Klimaplan for en grøn affaldssektor og cirkulær økonomi" har følgende visioner:

- Affaldskurven skal knækkes – mindre affald, mindre spild og mere genbrug. Det skal bl.a. ske ved, at Danmark får kvantitative reduktionsmål i forbindelse med fastsættelsen af sådanne mål i EU
- Affaldssektoren skal være klimaneutral i 2030
- Udsortering af 80 pct. dansk plastik fra forbrændingen i 2030

Partierne bag klimaplanen er derudover enige med regeringen om, at cirkulær økonomi fremover, i endnu højere grad end i dag, skal være en bæredygtig vækstmotor for Danmarks næste grønne erhvervseventyr.

Derudover er det regeringens målsætning at:

- sikre mindre affald og bedre udnyttelse af naturressourcerne
- sikre mere og bedre genanvendelse
- reducere mængden af marint affald væsentligt
- reducere mængden af madaffald i alle led af værdikæden for fødevarer
- sikre mere værdi fra fornybare råvarer
- reducere miljøbelastningen fra byggeri og nedrivning
- reducere forbruget og forbedre genbrug og genanvendelsen af plastik

Affaldshierarkiet

Affaldshierarkiet er grundstenen for al arbejde med affald og ressourcer. Affaldshierarkiet beskriver et hierarkisk system, hvor det bedste er at undgå, at affald dannes og ligeledes at mindst muligt bortskaffes ved deponering.

Figur 1:
Affaldshierarkiet

Affaldsbekendtgørelsen

I affaldsbekendtgørelsen stilles der krav til sortering i 10 fraktioner i husstande, ved erhverv, kommunale institutioner og i det offentlige rum. De 10 fraktioner er mad, papir, pap, metal, glas, plast, tekstil, mad- og drikkekartoner, restaffald og farligt affald. Indsamlingen af affaldet skal foregå husstandsnært, men tage hensyn til forskellige boligtyper, herunder gennem mulighed for kombineret indsamling, så nogle typer affald kan indsamles sammen. Kravet gælder fra 1. juli 2021, tekstilaffald dog fra 2022. Varde Kommune har søgt om dispensation fra dette krav og fik udsættelse til 31. december 2022.

Eksisterende aftaler kan udløbe, dog skal ordninger med kombineret indsamling af metal-, glas- og plast udfases senest 1. januar 2025. DIN Forsyning oplyser, at de forventer at kunne iværksætte implementeringen af de nye ordninger i løbet af 2023 og 2024. I implementeringen af henteordningen for indsamling af tekstilaffald sikres det, at de frivillige velgørende organisationer får let adgang til tekstiler, der kan genbruges.

Affaldsforebyggelse er i toppen af hierarkiet, fordi forbruget af naturressourcer mindskes, hvis der ikke dannes så meget affald. Affaldsforebyggelse er de foranstaltninger, der træffes, inden stoffer, materialer eller produkter bliver til affald, hvilket mindsker de negative konsekvenser for miljøet og menneskers sundhed eller indholdet af farlige stoffer i materialer og produkter.

Forberedelse med henblik på genbrug er en affaldsbehandling, der sikrer, at materialerne ikke tages ud af kredsløbet. Det kan være brugte flasker, der rengøres og genbruges som de er, eller brugte mursten som rengøres og indgår i et nyt byggeprojekt.

Ved **genanvendelse** forstås eksempelvis brugte flasker, der smeltes om, så glasset kan indgå i nye produkter eller brugt papir, der indgår i papirmasse for at blive til nyt papir.

Anden nyttiggørelse er eksempelvis ved forbrænding af ikke-genanvendeligt affald. Anden nyttiggørelse kan være, når nedknust byggeaffald bruges til opfyldning under veje. Ved forbrænding erstattes andre (fossile) brændsler, men samtidig ødelægges de fleste materialer og kan derfor ikke fortsætte i kredsløbet. Hermed spildes også den energi og de råvarer, der er anvendt til fremstilling af materialerne og produkterne.

Bortskaffelse er, når affald undergår såkaldt specialbehandling (destruktion) eller deponeres. Deponering skal kun anvendes, når andre behandlingsformer ikke er mulige, eller hvis det er nødvendigt for at undgå spredning af farlige stoffer via genanvendelse af materialerne.

Udefrakommende faktorer, der er med til at sætte rammerne for affaldshåndteringen i danske kommuner

Den nationale plan for forebyggelse og håndtering af affald, vedtaget den 1. juli 2021, og affaldsbekendtgørelsen, nr. 2512, vedtaget den 10. december 2021, omfatter en række forhold, hvis endelige implementering først vil finde sted i årerne efter denne plans udformning. En række i dag delvist ubekendte faktorer forventes at få stor indflydelse på den kommunale affaldshåndtering. Det drejer sig bl.a. om producentansvar, reel genanvendelse, ændret selskabsstruktur og opgaveansvar samt liberalisering af affaldsenergisektoren.

PRODUCENTANSVAR
Producentansvar på emballage skal indføres jf. EU's emballagedirektiv i 2025. Det betyder, at producenterne af emballage skal finansiere og sikre indsamling og genanvendelse eller bortskaffelse af emballager. Producentansvaret er etableret for at sikre, at producenter af produkter bærer det finansielle ansvar for håndteringen af affaldsfasen i et produkts livscyklus. Medlemslandene i EU forventer, at det vil give et incitament til at designe emballager mere cirkulært end i dag. Det vides endnu ikke, hvordan producentansvaret implementeres i Danmark, og hvordan den ændrede ansvarsfordeling kommer til at påvirke kommunernes drift.

REEL GENANVENDELSE
Kommunalbestyrelsen skal jf. "Klimaplanen for en grøn affaldssektor og cirkulær økonomi" vedtaget den 16. juni 2020 sikre høj reel genanvendelse af affald indsamlet i kommunen. Hertil kræves der i EU's affaldsdirektiv og emballagedirektiv, at beregningspunktet for genanvendelse ændres fra den hidtidige "indsamlet til genanvendelse" til "reelt genanvendt i sidste led".

ÆNDRET SELSKABSSTRUKTUR OG OPGAVEFORDELING
Ifølge "Klimaplanen for en grøn affaldssektor og cirkulær økonomi", skal kommunerne udbyde al affald og må ikke længere drive affaldsbehandlingsanlæg til behandling og sortering af genanvendeligt husholdningsaffald. Udmøntningen af de målsætninger, der er sat i "Klimaplan for en grøn affaldssektor og cirkulær økonomi" er sket med to opfølgende politiske aftaler d. 30. august 2022: "Aftale om opfølgende aftale om klimaplan for en grøn affaldssektor og cirkulær økonomi" og "Aftale om selskabsgørelse af kommunernes levering af affaldsydelser". Aftalerne skal senere udmøntes i lovforslag.

Den opfølgende aftale fastsætter fristen for husstandsnær og særskilt indsamling af tekstilaffald til 1. juli 2023. Desuden fastsætter aftalen rammerne for et styrket affaldstilsyn og strømlinet praksis samt en robust regulering af affaldsgebyret.

Driften af affaldsområdet er i forvejen selskabsgjort i Varde Kommune. Derfor vil aftalen om selskabsgørelse påvirke Varde Kommune i mindre omfang.

LIBERALISERING AF AFFALDSENERGISEKTOREN
Ifølge den politisk vedtagne klimaplan, skal de kommunale affaldsforbrændingsanlæg udskilles fra kommunerne. Det betyder, at affaldsenergianlæggene skal selskabsgøres og agere på markedsvilkår. Dette kommer ligesom de førnævnte punkter forventeligt til at påvirke den kommunale affaldshåndtering, men hvorledes selskabsgørelsen af branchen skal foregå, ligger endnu ikke fast.

Lokale rammer for affaldsplanen

"Vi i naturen" er Varde Kommunes vision om det gode liv i naturskønne omgivelser.
Borgerne skal opleve stolthed over den enestående natur, og at den skaber rammerne for et godt liv. Virksomheder skal se naturen som en kilde til styrkelse og udvikling af deres forretning. Turister skal opleve naturen som rammen for unikke ferieoplevelser.

En forudsætning for, at borgerne kan føle glæde og stolthed over naturen i kommunen, må blandt andet være, at alle, kommune såvel som private virksomheder og borgere, gør deres for at passe på den samme natur. Det indbefatter også en miljø- og klimavenlig affaldsbehandling og –forebyggelse samt kampagner for at undgå herreløst affald, hvis der er behov for det.

AFFALDSREGULATIVER
Affaldsregulativerne fremsætter Varde Kommunes reglement for håndteringen af affald i kommunen. Varde Kommunes affaldsregulativer beskriver henholdsvis indsamlings- og anvisningsordningerne for husholdnings- og erhvervsaffald og findes på Varde Kommunes hjemmeside.

FYSISKE FORHOLD I VARDE KOMMUNE
Alle husstande i Varde Kommune er omfattet af henteordningerne for henholdsvis mad- og restaffald, samt for papir, pap og plastfolie og for metal, glas og hård plast.
Med et areal på 1.240 km2 og 49.628 indbyggere (2021) er Varde Kommune Danmarks 5. største kommune målt i areal med en befolkningstæthed på 40 (indbyggere pr. km2). Varde er med ca. 14.117 indbyggere kommunens største by. Herudover består kommunen af en række omegnsbyer og tilhørende landområder med stærke lokalsamfund. Dette udgør blandt andet Agerbæk, Alslev, Ansager, Nørre Nebel, Oksbøl, Tistrup, Ølgod.

De cirka 49.628 indbyggere i Varde Kommune fordeler sig på 22.562 husstande. Dertil kommer 8.432 sommerhuse, af hvilke kun et mindretal er beboet hele året. Størstedelen af indbyggerne (ca. 78%) bor i enfamilieshuse, forstået som parcelhuse eller landejendomme. Hovedparten af de øvrige borgere bor i enten etagebyggerier (10 %) eller række- eller kædehuse (10 %).

Alt efter boligtype vil henteordningerne enten være etableret som en individuel eller fælles affaldsløsning. De fælles affaldsløsninger er dimensioneret til at kunne aftage samme mængde affald som ved de individuelle løsninger.

Figur 2:
Fordeling af boligtyper i Varde Kommune

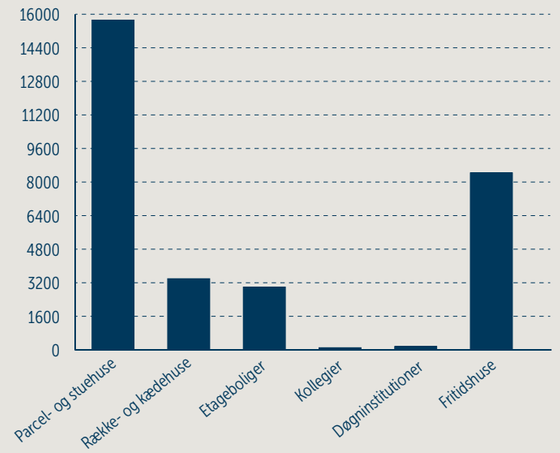

Klimapåvirkning

Jævnfør Klimaloven[2] skal alle kommuner i Danmark udvikle lokale klimahandlingsplaner. Planerne udarbejdes i regi af det såkaldte DK2020-projekt og skal tjene til, at Danmark kan nå 70% reduktion i CO2-emissionen i 2030 i forhold til emissionen i 1990. Affaldssektoren kan bidrage til en reduktion af drivhusgasudledningen på flere måder. Initiativer til bedre affaldssortering, affaldsforebyggelse gennem bæredygtig indkøbspraksis, samt CO2-fangst på affaldsforbrændingsanlæggene i Energnist, som forbrænder affald fra bl.a. Varde Kommune, kan alle medvirke til en mindre CO2-emission. Hvor stor udledningen er fra håndteringen af affaldet, der bliver produceret i Varde Kommune som virksomhed, er ukendt, da dette ikke er blevet opgjort. Men det er muligt at foretage et estimat af den emission, som affaldsbortskaffelsen fra Varde Kommune forårsager. I en business-as-usual fremskrivning (BAU, scenarie for hvordan udledninger kommer til at udvikle sig uden nye tiltag) er udledningen fra forbrændingen af affald fra Varde Kommune årsag til en emission på 10.471 ton CO2 i 2030. Hvis der indføres CCS (carbon capture and storage), vil 90% af denne emission i 2030 kunne opfanges, dsv. at der er en rest emission på 0,1*10.471 tons, altså 1.047 tons. Udledningen fra affaldsdeponier gjort op for Varde Kommune som geografisk område er 4.838 ton CO2e i 2019 og fremskrevet i BAU-scenariet vil det være 2.401 ton CO2e i 2030. Dvs. at affaldsbortskaffelsen, helt bortset fra bidraget fra transport af affaldet og alle øvrige initiativer til reduktion af affaldet, i 2030 vil bidrage med 1.047+2.401 tons CO2e, dvs. 3.448 tons CO2e.

[2] LBK nr. 2580 af 13. december 2021

Figur 3:
Andele af boligtyper i Varde Kommune

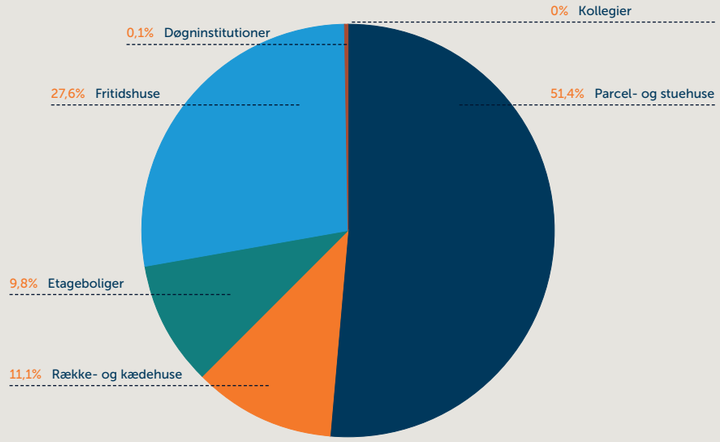

Kapitel 3

Kommunale ordninger – affaldsindsamling og -behandling

Varde Kommunes nuværende affaldssystem og -indsamlingsordninger vil i det følgende blive beskrevet. Kortlægningen omfatter en opgørelse af affaldsmængderne, som produceres i kommunen, en kort redegørelse for den forventede udvikling samt en oversigt og beskrivelse af de affaldsanlæg kommunen anvender. Herudover vil der i det følgende blive gjort status på indsatsområderne, præsenteret i den tidligere Affaldsplan fra Varde Kommune.

Affaldsindsamling omfatter aktiviteter, der skal sikre effektiv indsamling af affald fra både borgere, kommunale institutioner og erhverv. Affaldsbehandling omfatter de aktiviteter, der sker i forbindelse med sortering med mere af affaldet. Den skal sikre, at ressourcerne udnyttes bedst muligt.

Hente- og bringeordninger

Varde Kommune varetager affaldsindsamling fra både husholdninger og virksomheder i form af hente- og bringeordninger. Affaldsbehandlingen sker på behandlingsanlæg udenfor kommunen.

I Varde Kommune er der i dag (2022) etableret følgende henteordninger for husholdningsaffald: en ordning for mad- og restaffald samt en såkaldt genbrugsindsamling for henholdsvis papir, pap og plastfolie og for metal, glas og hård plast. I omtalen af husholdningsaffald støder man ofte på betegnelsen "dagrenovation", således også i Miljøstyrelsen liste over typer af husholdningsaffald, se bilag 1. Der er ikke nogen entydig definition af dagrenovation, men ofte bruges betegnelsen som en samlebetegnelse for madaffald og restaffald, herunder uhygiejniske og ikke-genanvendelige materialer.

Affald, som er omfattet af kommunens bringeordninger, kan afleveres på én af Varde Kommunes 5 genbrugspladser, som er tilgængelige for husstande og et tilbud for erhverv mod tilmelding og betaling samt 28 miljøstationer, som er placeret på let tilgængelige steder rundt i kommunen. I det følgende præsenteres en nærmere beskrivelse af de nuværende kommunale henteordninger i Varde Kommune samt de indsamlede mængder herfra.

MAD- OG RESTAFFALD

Ordningen for mad- og restaffald er etableret som en 14-dages indsamlingsordning i 2-delt skraldespand. Madaffaldet kildesorteres i særskilte plastposer, som lægges i det ene rum. Det andet rum er til restaffaldet, dvs. øvrigt ikke-farligt affald fra den daglige husholdning, som vurderes som ikke-genanvendeligt, eksempelvis støvsugerposer og uhygiejnisk affald. Ordningen har eksisteret siden 2020 og omfatter indtil nu kun helårsboliger. I løbet af et par år forventes ordningen at blive udbredt til også at omfatte sommerhusområderne.

Madaffaldet afsættes til forgasning på biogasanlæg og bliver derefter spredt ud på landbrugsjord. Restaffaldet bliver kørt til Energnist I/S til forbrænding.

I 2020 blev der indsamlet 2.093 tons madaffald og 9.343 tons restaffald, svarende til henholdsvis 3,4 % og 15,4 % af den samlede mængde husholdningsaffald.

Ordningen for mad- og restaffald er en velfungerende ordning i Varde Kommune og borgerne har i høj grad taget ordningen til sig. I Varde Kommune formår vi at holde en minimal fejlsorteringsprocent i madaffaldet.

Figur 4:
Fordeling af madaffald, restaffald og affald, indsamlet i 2020

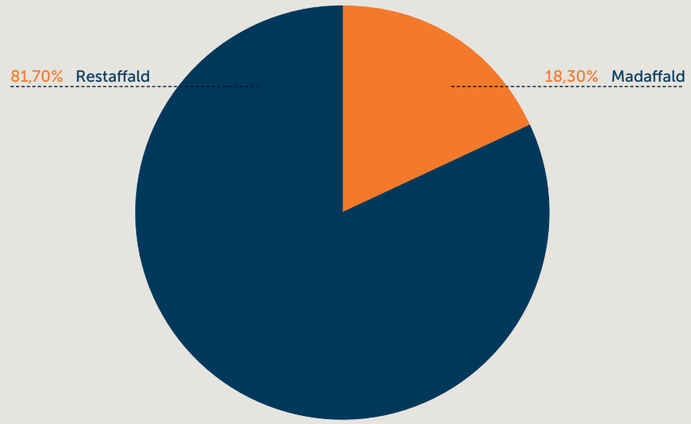

GENBRUGSINDSAMLING
Varde Kommunes ordning for husstandsindsamlet genanvendeligt affald består af en 4-ugers indsamlingsordning af metal, glas, hård plast og pap, papir og plastfolie. Ordningen blev etableret i 2013 og består af en todelt 240 liters genbrugsbeholder med en kombineret indsamling af metal, glas og hård plast i højre rum samt en kombineret indsamling af pap, papir og blød plast i venstre rum.

Genbrugsbeholderen tømmes af en specialindrettet renovationsbil, som kan holde de to fraktioner adskilt under indsamlingen. Efterfølgende omlæsses affaldet og køres til sortering ved AFLD og derfra til genanvendelse på andre anlæg i Danmark og i udlandet.

Ordningen blev etableret med den hensigt at gøre det nemt for borgerne i Varde Kommune at sortere deres affald i hjemmet og dermed øge genanvendelsen. I 2020 blev der indsamlet 3.023 tons fra genbrugsindsamlingen, svarende til 5,0 % af den samlede mængde indsamlet husholdningsaffald. Af de 3.023 tons indsamlet i genbrugsspanden blev 1.677 tons (55,5 %) indsamlet i fraktionen pap og papir, hvor de resterende 1.196 tons (40,0%) blev indsamlet i kombinationen af metal, glas og plast (hård og blød). Endeligt kom der 150 tons (5%) forbrændingsegnet (fejlsorteret) ind. Fordelingen ses på figur 6. Mængderne er opgjort på baggrund af vægt (tons).

Figur 5:
Piktogrammer for genbrugsfraktioner i henteordningen

Figur 6:
Fordeling af affaldsfraktioner, indsamlet i genbrugsbeholderen i 2020

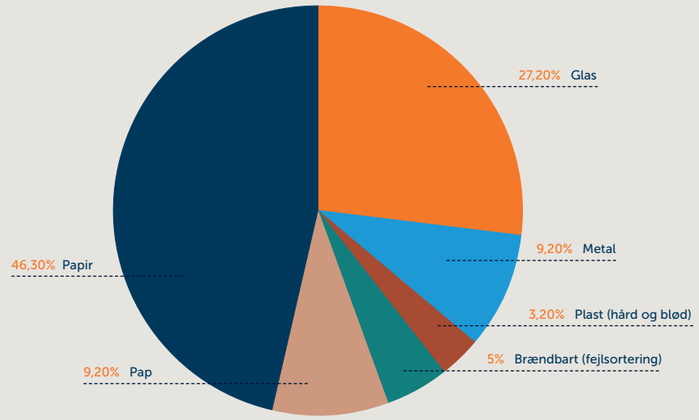

Varde Kommune vil på baggrund af nye krav fra regeringen videreudvikle og udvide den eksisterende indsamlingsordning for genanvendeligt husholdningsaffald. Den kommende affaldsordning for genanvendeligt affald i Varde Kommune er nærmere beskrevet i kapitel 7, tema 1.

Affaldet bliver kørt til AFLDs anlæg syd for Tarm, hvor det bliver sorteret og omlæsset. Genbrugsfraktionerne bliver kørt til AFLDs anlæg i Fasterholt, hvor det sammen med tilsvarende fraktioner fra de andre AFLD-kommuner bliver sorteret og derefter solgt og transporteret videre med henblik på genanvendelse på andre virksomheder. Tilbage er restaffaldet, som primært forbrændes på et af Energnist I/S' 2 anlæg i henholdsvis Esbjerg og Kolding, alternativt på et andet forbrændingsanlæg i Danmark.

Genbrugspladser og miljøstationer

I Varde Kommune er der etableret fem genbrugspladser, som modtager en stigende mængde affald. Således blev der i 2020 afleveret over 44.000 tons affald fra omkring 250.000 besøgende. Varde Kommunes genbrugspladser er placeret i Nørre Nebel, Oksbøl, Varde, Vrenderup og Ølgod, som illustreret på nedenstående kort.

Alle genbrugspladser kan benyttes frit af borgerne i Varde Kommune. Virksomhederne tilbydes adgang ved en abonnementsordning.

Miljøstationer er ubemandede mini-genbrugspladser, hvor borgerne kan komme af med små genanvendelige affaldstyper fra hverdagen. Containerne er helt eller delvist nedgravede og indkastet er lille. I Ansager og i Tistrup er det muligt at aflevere have- og grenaffald. På DIN Forsynings hjemmeside kan borgeren indtaste sin adresse og derigennem finde adressen på den nærmeste miljøstation.

Figur 7:
Beliggenheden af Varde Kommunes 5 genbrugspladser og 28 miljøstationer ses på ovenstående kort

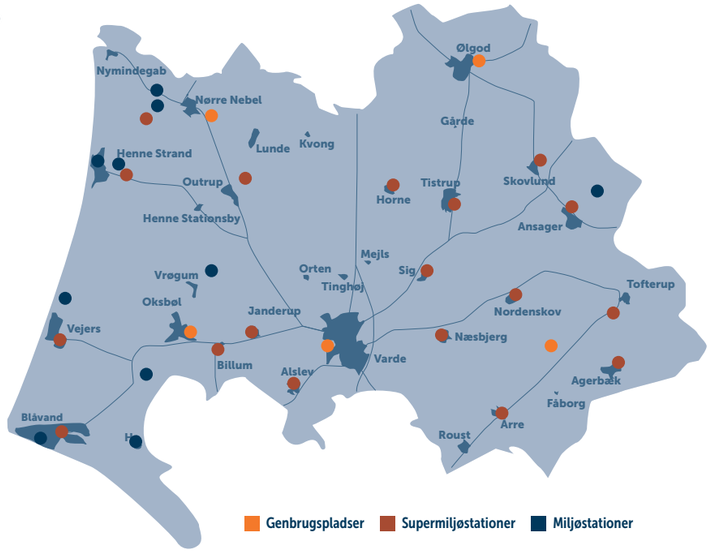

Figur 8:
Affaldsmængder, fordelt på genbrugspladser 2020

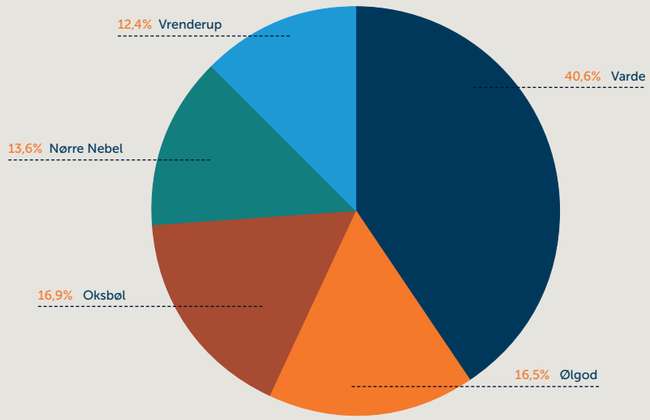

Affaldsbehandlingen – sortering, forbrænding og deponering

Det indsamlede affald fra Varde Kommune bringes til et af flere forskellige behandlingsanlæg, som kan sikre en korrekt behandling af affaldet med henblik på bedst mulig udnyttelse af ressourcerne. Affaldet kan ikke behandles i Varde Kommune og bringes derfor til forskellige, fælles kommunalt ejede anlæg. Disse anlæg vil i det følgende blive kort beskrevet.

SORTERING
Varde Kommune er medejer af affaldsselskabet AFLD I/S. Selskabet blev stiftet den 1. januar 2016 ved en fusion af det tidligere ESØ og Østdeponi og har til formål at sikre håndtering og afsætning af alt det affald, ejerkommunerne råder over. Håndteringen sker med fokus på miljø, økonomi og samarbejde og under gensynstagen til opgaver, der er undtaget ifølge vedtægterne.

I dag (2022) løser selskabet en række kompetenceoverdragne opgaver for ejerkommunerne. Det drejer sig om omlæsning af affald, kompostering af have- og parkaffald og sortering og afsætning af genanvendelige fraktioner og farligt affald. Sortering eller behandling af affaldet sker på AFLD's anlæg i Fasterholt og Tarm.

AFLD er ejet af seks kommuner: Billund kommune, Ikast-Brande kommune, Hedensted kommune, Herning kommune, Ringkøbing-Skjern kommune og Varde kommune. De seks kommuner dækker et geografisk område på i alt 5.876 km2. Herudover dækker AFLDs opland ca. 310.000 indbyggere og tilsammen anviser ejerkommunerne ca. 300.000 ton affald til AFLD om året.

Som følge af klimaplanen af 16. juni 2020 vil selskabets opgaver fremover primært være sortering, omlæsning og afsætning af genbrugelige affaldsfraktioner. Opgaver som indebærer en behandling af affaldet (f.eks. kompostering) vil i fremtiden skulle konkurrence udsættes, dvs. skulle udbydes. Hvordan det konkret kommer til at foregå, arbejdes der med i 2022.

Figur 9:
AFLD's ejerkommuner markeret med grøn på Danmarkskortet

FORBRÆNDING

Varde Kommune er medejer af affaldsenergiselskabet Energnist I/S, som er et fælleskommunalt selskab ejet af 16 kommuner. Selskabet blev dannet den 1. januar 2015 ved en fusion af det tidligere TAS I/S og L90.

Energnist har til formål at sikre ejerne en tilstrækkelig forbrændingskapacitet. Håndteringen sker med fokus på miljø og økonomi, internt som eksternt.

I 2020 afleverede Varde Kommune 21.773 tons affald til forbrænding.

Der er et tydeligt fald i mængden til forbrænding i 2020 og det må i stort omfang tilskrives udsortering af madaffald, som blev påbegyndt i 2020. Hvorfor mængden er så relativt lav i 2018, kan ikke umiddelbart forklares. Her er det dog vigtigt at vide, at tallene gælder alt forbrændingsegnet affald fra Varde Kommune, såvel husholdningsaffald som erhvervsaffald. Faldet i 2018 kunne derfor skyldes nedgang i affaldet fra erhverv.

Energnist ejer som nævnt ovenfor forbrændingsanlæg i Esbjerg og Kolding og er medejer af forbrændingsanlægget Måbjergværket ved Holstebro. I alt leverede de 16 ejerkommuner i Energnist i 2020 417.078 ton affald til forbrænding, hvoraf 221.501 ton blev energiudnyttet på affaldsenergianlægget i Esbjerg og 147.204 ton i Kolding.

Figur 10:
Ejerkommunerne i Energnist I/S markeret med orange

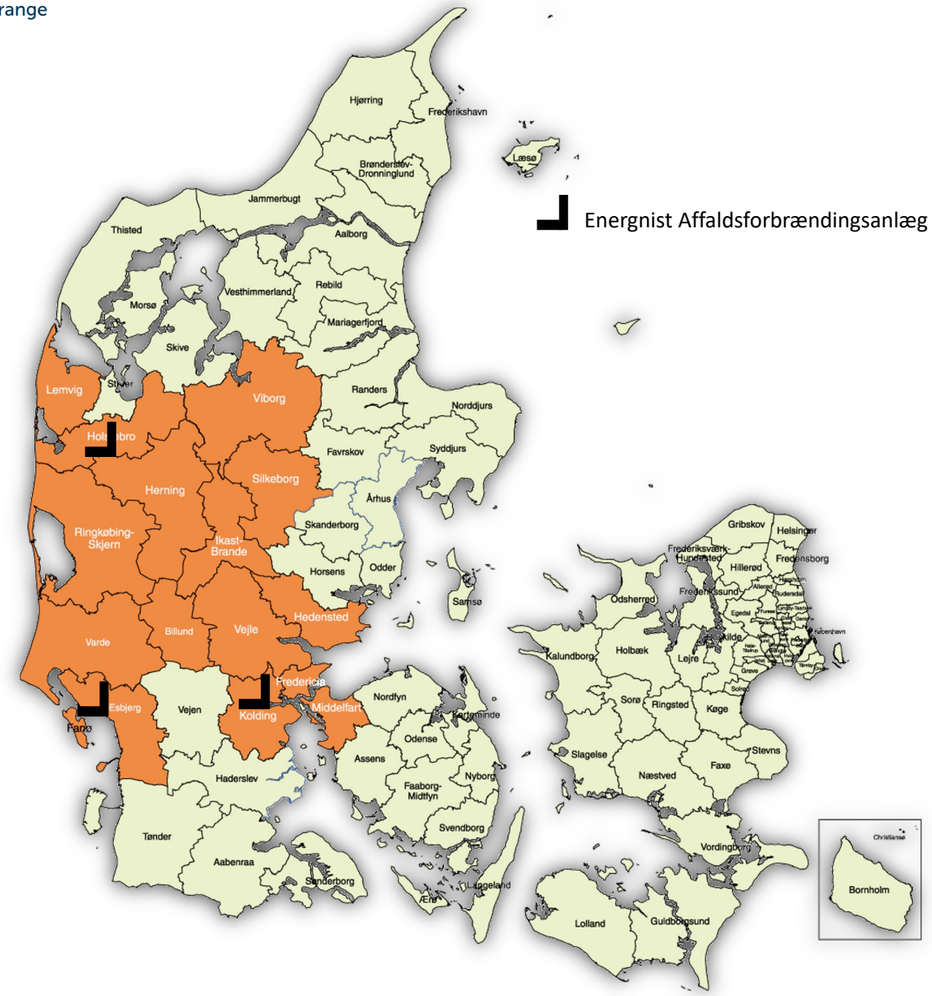

Den nationale plan for forebyggelse og affaldshåndtering indeholder en fremskrivning af mængderne til energiudnyttelse og en kapacitetstilpasning frem mod 2035. Når der ikke er egen kapacitet til rådighed i Energnist I/S, udnyttes overkapaciteten på andre anlæg. Ifølge planen forventes der dog at være tilstrækkelig kapacitet til rådighed. Man må derfor forvente, at der er kapacitet til rådighed på nationalt plan, uafhængigt af levetid på egne anlæg.

DEPONERING

Varde Kommune er medejer af det fælleskommunale affaldsselskab AFLD I/S. Varde Kommune henviser al deponeringsegnet affald til AFLD. Det deponeringsegnede affald fra Varde Kommune puljes med deponeringsegnet affald fra de fem øvrige ejerkommuner i AFLD. AFLD udbyder affaldet til deponering og indgår aftale med det deponeringsanlæg, som giver det billigste bud. Pt. har AFLD I/S kontrakt med deponeringsanlægget Reno Djurs I/S, som modtager alt deponeringsegnet affald fra AFLD-kommunerne. Kontrakten løber indtil 31. december 2022 og kan fornyes i op til 2 år.

I den nationale plan for forebyggelse og håndtering af affald vurderer Miljøministeriet, at der er rigelig deponeringskapacitet for hele landet frem til udgangen af 2027. Det forventes, at der også efter 2027 vil være deponeringskapacitet i Jylland.

Varde Kommune har i 2020 leveret 4.826 ton til deponering.

Varde Kommune er medejer af det nu nedlagte deponiselskab Bobøl I/S i Vejen Kommune og bidrager med 628.000 kr./årligt til miljøforanstaltninger overfor gas og perkolat.

Som parthaver er Varde Kommune også medejer af AFLD I/S' deponi syd for Tarm. Også dette deponi er nu nedlagt, og der imødeses stigende udgifter til miljøforanstaltninger i årene fremover.

Tabel 2:
Affaldsmængde til behandling hos Energnist frem mod 2020

Affaldsmængder til forbrænding							
Affaldsmængder (tons)	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Varde kommune	24.819	25.796	24.947	25.615	23.032	26.092	21.773
Total	**418.268**	**423.769**	**436.960**	**454.323**	**436.922**	**418.278**	**417.078**

Tabel 3:
Affaldsmængder fra ejerkommunerne i Energnist og data fra affaldsenergianlæggene i Esbjerg og Kolding

Affaldsmængder							
Energnist	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Total fra ejerkommuner (tons)	418.268	423.769	436.962	454.323	436.922	418.278	417.078
Forbrænding							
Esbjerg (tons)	234.652	217.252	210.399	224.894	217.230	208.517	221.501
Kolding (tons)	145.858	145.753	146.293	142.667	145.052	153.563	147.204
I alt	**380.510**	**363.005**	**356.692**	**367.561**	**362.282**	**362.080**	**368.705**

Kapitel 4

Genanvendelses-procent

% Der er i affaldsbekendtgørelsen fastlagt en målsætning om 50% genanvendelse af husholdningsaffaldet i 2022. Efterfølgende forventes det i 2025, at 55% af husholdningsaffaldet genanvendes og senere 60% i 2035.

Bilag 5-%

Genanvendelsesprocenten skal beregnes efter den såkaldte bilag-5%, som omfatter det genanvendelige affald af følgende syv fraktioner: madaffald, pap, papir, glas, plast, metal og træ. Bilag-5% beregnes som en procentsats af den samlede mængde af dagrenovation, forbrændingsegnet affald og de genanvendelige fraktioner fra husholdningen. Følgende affaldsfraktioner er ikke medregnet i bilag-5%: haveaffald, bygge- og anlægsaffald og jord. Derudover er mængder afsat til direkte genbrug heller ikke medtaget. Det affald eller de varer, som pt. afsættes til direkte genbrug, bliver i dag ikke opgjort, da der i øjeblikket ikke findes nogen rationel metode til at opgøre disse mængder. Det er et generelt problem i branchen, at varer til direkte genbrug ikke bliver opgjort, og det er naturligvis ikke hensigtsmæssigt. Derfor arbejdes der også på at komme frem til en eller anden metode, som kan løse dette problem. Beregningsmetoden vil give en mindre genanvendelsesprocent set i forhold til den generelle genanvendelse, hvor alle disse affaldsmængder vil være medregnet. Formålet med den valgte beregningsmetode er at sikre et korrekt forhold til de fastsatte målsætninger og samtidigt bidrage til en ensartet beregning af den samlede genanvendelsesprocent for de syv fokusfraktioner på tværs af kommunerne. Til beregningen af Bilag-5% tages der udgangspunkt i indberetningerne til Affaldsdatasystemet fra de pågældende år. Varde Kommunes bilag-5% kom i april 2020 første gang over 50% og med undtagelse af i alt 3 sommermåneder i 2020 og 2021 har den siden da ligget over 50%. Varde Kommune lever dermed op til målsætningen om 50% genanvendelse i 2022. I den kommende planperiode planlægges der nye ordninger for indsamling af genanvendeligt husholdningsaffald. Disse skal, tillige med de udvalgte indsatsområder for affaldsplanen, medvirke til at Varde Kommune når målsætningerne i 2025 og 2030. Indsatsområderne og de kommende indsamlingsordninger er beskrevet i 2. del - Målsætning og Planlægning.

Figur 11:
Bilag-5% i Varde Kommune i perioden 2016-2020

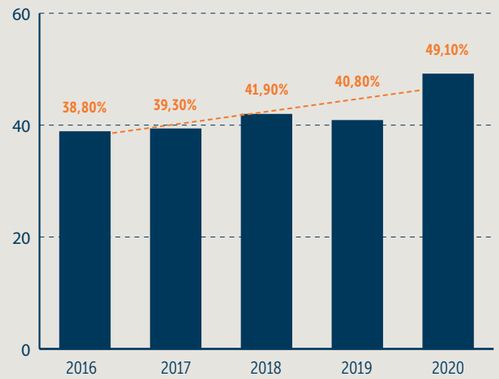

Sammenligning med samarbejdskommuner

Hvis der ses nærmere på de forskellige fokusfraktioner opgjort i kg/indbygger, ses der nogen variation, sammenlignet med de øvrige AFLD-kommuner.

Målt alene på restaffald, ligger Varde Kommune sammen med Ringkøbing-Skjern Kommune højt i forhold til de øvrige kommuner. Begge kommuner har mange sommerhuse, og det er en erfaring, at sommerhusturister producerer forholdsvis meget affald, sammenlignet med hjemmehørende borgere, og at dette affald ofte er dårligt sorteret. Begge dele bidrager til en stor mængde restaffald. Modellen er derudover opstillet på baggrund af fastboende borgere, og derfor bidrager affaldet fra sommerhusene til en relativt høj mængde restaffald. Derudover indførte Varde Kommune i løbet af 2020 udsortering af madaffald ved alle helårshusstande, men da der endnu ikke findes et helt år med udsortering af madaffald, er både det udsorterede madaffald og restaffaldet opgjort som restaffald. Derfor er den reelle mængde restaffald 2020 væsentlig mindre end det, der fremgår af histogrammet.

I AFLD-regi ligger Varde Kommune helt fremme med hensyn til indsamling af den såkaldte MGP-fraktion (metal, glas og plast), træaffald og fraktionen af pap og papir. Det fine resultat giver anledning til i hvert fald to overvejelser: enten er det lykkedes DIN Forsyning A/S at motivere borgerne i Varde Kommune til at "lægge sig i selen" for at udsortere de genbrugelige fraktioner og/eller resultatet kan skyldes, at borgerne i Varde Kommune synes, at det er relativ nemt at komme af med disse fraktioner, og derfor bakker op om ordningerne. Det kan her tilføjes, at Varde Kommune i 2013 var relativt tidlig til at etablere en husstandsbaseret henteordning for genbrugelige fraktioner. Borgerne har dermed haft en årrække til at vænne sig til ordningen. Endelig har Varde Kommune et tæt net af miljøstationer (pt. 28), hvor borgerne har mulighed for at aflevere de mest almindelige genbrugsfraktioner.

Figur 12:
Mængder af genbrugsaffald i AFLD-kommunerne i 2020 i tons

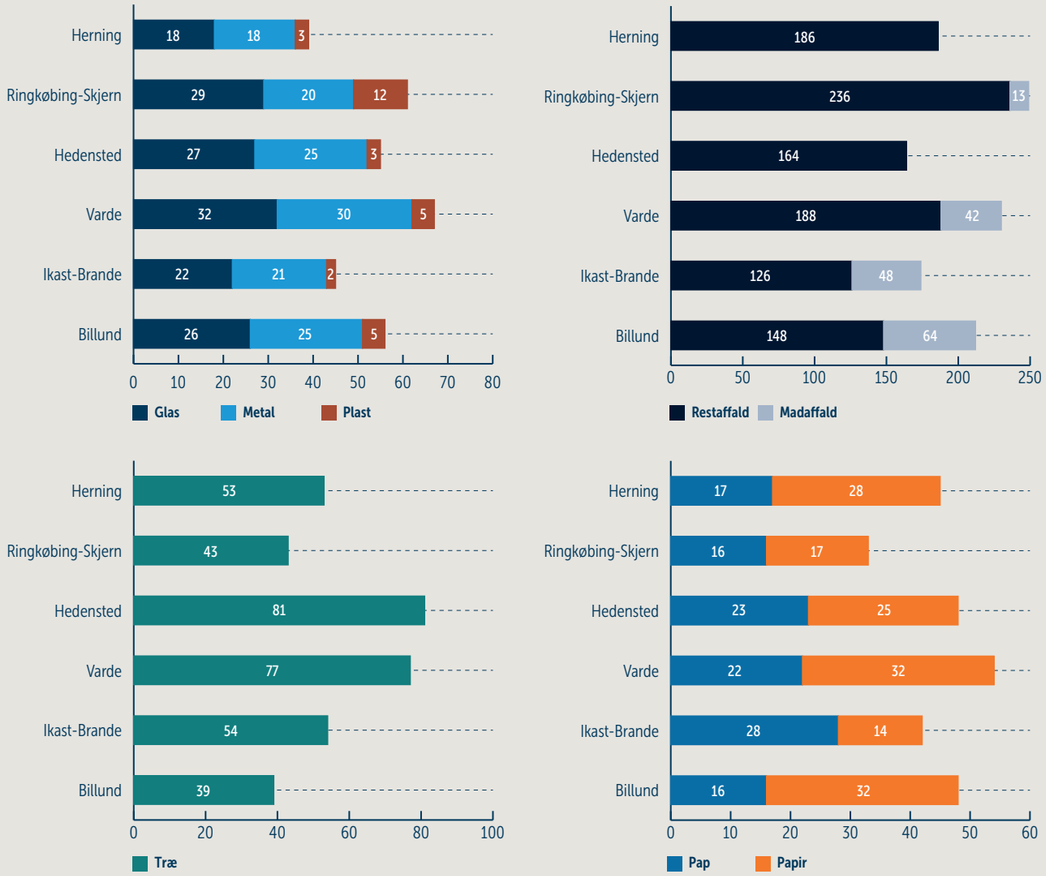

Figur 13:
Bilag-5% for AFLD-kommunerne i 2020

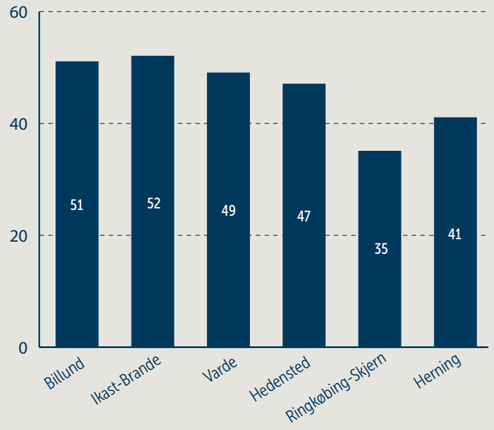

Kapitel 5

Kortlægning af affaldsmængder i Varde Kommune

I det følgende gøres der status på affaldsmængderne i Varde Kommune, hvor der primært vil være fokus på affald indsamlet fra husholdningerne. I kortlægningen indgår både affaldsmængder fra 2019 og 2020. For at udarbejde en samlet kortlægning af affaldsmængderne fra både husholdning og erhverv, er der benyttet affaldsmængder fra Affaldsdatasystemet. Her udgør de seneste opgørelser affaldsdata fra 2019. Endvidere er Varde Kommune i 2020 påbegyndt indsamling af affaldsdata fra husholdningerne på månedsbasis. Derfor har vi valgt at udarbejde kortlægningen af husstandsaffald ved brug af affaldsmængderne fra 2020. Dette vil give et så nutidigt datagrundlag for affaldsmængderne som muligt.

I 2020 blev der i Varde Kommune produceret 336.412 tons affald. Af dem kom ca. 18% fra husholdningerne og 82% fra erhverv. Tabel 4 viser de samlede affaldsmængder fordelt på kilde/affaldsproducent og behandling. I 2020 har DIN Forsyning udført forsøg med direkte genbrug på genbrugspladsen i Nørre Nebel. Det udgør hovedsagelig emner som; møbler, porcelæn, glas og diverse nips. Dette afsættes og håndteres af eksterne aktører i form af frivillige og hjælpeorganisationer. Herudover er der på genbrugspladsen i Nørre Nebel etableret et såkaldt bytteområde, hvor borgere ligeledes kan aflevere effekter til direkte genbrug. Materialer til direkte genbrug bliver ikke opgjort i forbindelse med modtagelse eller afsætning. DIN Forsyning er enig i, at der er behov for en opgørelse af de emner, der bliver afsat til direkte genbrug, men vejning af de forskellige genstande ville, ifølge DIN Forsyning, være uhørt bureaukratisk og ikke realistisk i praksis. DIN Forsyning oplyser, at der på landsplan arbejdes på fælles regler for opgørelse af mængderne, som omsættes ved direkte genbrug. Status primo 2022 er dog, at der ikke findes en opgørelse af disse mængder i Varde Kommune.

Af de samlede affaldsmængder falder størstedelen i kategorierne genanvendt til materialeudnyttelse eller genbrugt. Indtil nu har vi i Danmark ikke gjort så meget ud af forskellen mellem kategorierne genanvendelse til materialeudnyttelse og genbrug, men det skal vi fremover. Som det fremgår af figur 14 blev den altovervejende del af erhvervsaffaldet, 91,8% genanvendt i 2020. En stor del af erhvervsaffaldet består af bygge- og anlægsaffald, som overvejende bliver nedknust og brugt som erstatning for stabilgrus under veje og bygninger. Fra et ressourcemæssigt synspunkt ville det være bedre, hvis f.eks. mursten i stedet blev genbrugt til at opføre nye huse, og det er baggrunden for, at genbrug har en højere status i affaldspyramiden. Genanvendelse er naturligvis langt at foretrække frem for deponering, som med i dag godt 1% er den absolutte undtagelse. Til specialbehandling går kun 0,2%. Specialbehandling er f.eks. destruktion af farligt affald på Fortum, det tidligere KommuneKemi, i Nyborg. Det fremgår af tabellen, at knap 7% af erhvervsaffaldet bliver bortskaffet på et affaldsforbrændingsanlæg. Derved udnyttes affaldets energi til produktion af varme og elektricitet.

Det fremgår, at 69,3%, af den samlede mængde husholdningsaffald blev genanvendt i 2020. Det er væsentligt at pointere, at der her er tale om en generel genanvendelsesprocent og dermed ikke den genanvendelsesprocent (bilag-5%), som kommunerne bliver målt på ift. til de fastlagte målsætninger, beskrevet i afsnit 4.1. I den generelle genanvendelsesprocent indgår samtlige affaldsfraktioner, herunder haveaffald, bygge- og anlægsaffald, som ikke medtages ved beregning af bilag-5%. Yderligere skal det her nævnes, at alle genanvendelsesmængder og -procenter hidtil er blevet målt på det, som er blevet sorteret fra til genanvendelse. Fra nu af skal genanvendelsen måles på den mængde affald, som reelt bliver genbrugt[3]. Affald fra husholdninger og erhverv er i sammensætning af affaldsfraktioner meget forskellig, hvorfor der er betydelige forskelle i behandlingsformerne. Husholdningsaffaldet er beskrevet i det følgende afsnit og affaldsmængderne fra erhverv i det efterfølgende afsnit, nr. 5.3.

[3] Der sker ofte et stort spild i oparbejdelsen af eksempelvis plastikaffald og derfor kan der være stor forskel på mængden af frasorteret affald, og den reelt genanvendte del af affaldet. For at sikre en større reel genanvendelse vil man have kommunerne til at opgøre den genanvendte mængde affald på en ny måde og dermed have dem til at arbejde for en højere reel genanvendelse.

Tabel 4:
Samlede affaldsmængder i tons i 2020

2020	Genanvendelse	Forbrænding	Deponi	Særlig behandling	Sum
Husholdning	42.160	16.990	1.456	236	60.842
Erhverv	252.851	18.850	3.370	499	275.570
Sum	**295.011**	**35.840**	**4.826**	**735**	**336.412**

Tabel 5:
Behandling af affaldsmængder i procent i 2020

2020	Genanvendelse	Forbrænding	Deponi	Særlig behandling	Sum
Husholdning	69,2	27,9	0,6	0,4	100
Erhverv	91,8	6,8	1,2	0,2	100
Sum	**87,7**	**10,7**	**1,4**	**0,2**	**100**

Affaldsmængder husholdning

Af de indsamlede mængder husholdningsaffald fra 2020 blev omkring 23,8% indsamlet via de kommunale henteordninger og 72,4% indsamlet på genbrugspladserne. Af de samlede mængder indsamlet på genbrugspladserne kom knap 60% fra genbrugspladserne i Ølgod, Vrenderup, Oksbøl og Nr. Nebel og de resterende 40% fra genbrugspladsen i Varde. Som bilag 1 i denne plan er der en oversigt over affaldsmængderne indsamlet fra husholdningerne, fordelt på H-koder[4].

FORDELING AF AFFALDSMÆNGDER PR. INDBYGGER

Affaldsmængderne i Varde Kommune er, ligesom landsgennemsnittet, generelt stigende. I perioden 2016 til 2020 er den samlede mængde husholdningsaffald steget fra omkring 48.130 til 60.840 tons, svarende til en stigning på ca. 26%. Stigningen skyldes nok især den økonomiske vækst. Da indbyggertallet er stagnerende, er der tale om en øget mængde affald pr. indbygger. I 2016 blev der i Varde Kommune produceret omkring 957 kg affald pr. indbygger/ år. Dette er i 2020 steget til omkring 1225 kg pr. indbygger/år. Landsgennemsnittet lå i 2018 på 816 kg/indbygger.

De 1.225 kg husholdningsaffald, der årligt produceres pr. indbygger, udgør både affald fra genbrugspladserne samt affald, der indsamles ved den enkelte husstand. Affaldet fordelte sig i 2020 således, at cirka

- 42.160 kg blev afsat til genanvendelse,
- 16.990 kg blev afsat til energiudnyttelse/forbrænding
- 1.692 kg blev afsat til deponi og specialbehandling

[4] De forskellige typer husholdningsaffald har hver sin H-kode. Tilsvarende findes der en liste med E-koder f or de forskellige typer erhvervsaffald. Se bilag 2 og 3.

Bygge- og anlægsaffald udgør den største mængde affald, som bliver afleveret på genbrugspladserne i Varde Kommune. Beregnet pr. indbygger blev der i gennemsnit afleveret omkring 233 kg bygge- og anlægsaffald på genbrugspladserne i 2020. Ud fra en tidligere opgørelse over kilder til de forskellige affaldsfraktioner vurderer DIN Forsyning, at kun ca. 81% eller ca. 189% af bygge- og anlægsaffaldet skulle altså komme fra private. Figur 14 illustrerer, hvor mange kilo affald der i gennemsnit blev produceret pr. indbygger i 2020. Figuren tager udgangspunkt i henteordningerne, der er etableret ved den enkelte husstand, samt de fem største fraktioner husholdningsaffald fra genbrugspladserne i 2020. Heraf fremgår det, at haveaffald udgør den fraktion, der produceres mest af. Restaffald og haveaffald udgør de to næststørste affaldsfraktioner, med henholdsvis 204 kg pr indbygger/år og 208 kg pr indbygger/år. Herefter følger blandt andet affald indsamlet i genbrugsbeholderen samt brændbart affald indsamlet på genbrugspladserne. Det er væsentligt at påpege, at der kan være en betydelig forskel på vægtforhold affaldsfraktioner imellem. Nogle fraktioner vil have større udsving end andre i sådanne sammenhænge. Figur 14 tager udelukkende afsæt i vægtbaserede mængder.

Figur 14:
Mængder af husholdningsaffald pr. indbygger opgjort i kg/ år i 2020

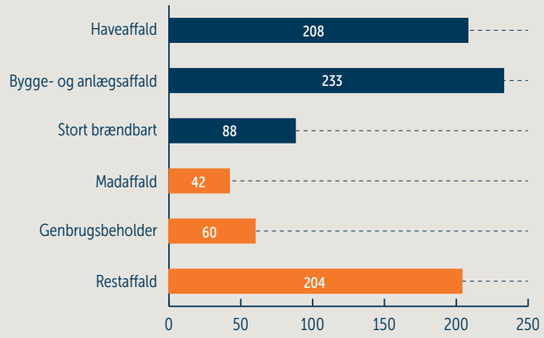

Siden 2012 er der sket en betydelig udvikling i behandlingsformerne af husholdningsaffaldet. Med indførslen af nye spande til genanvendelige materiale har mængderne til genanvendelse som forventet været stigende, mens mængderne til forbrænding har tilsvarende været faldende, særligt i perioden 2012-2016.

I 2013 indførte Varde Kommune genbrugsbeholderen ved alle helårsboliger. Som det fremgår af figur 15 var mængderne af de forskellige fraktioner relativt konstant fra 2013-2016. Fra 2016 til 2020 ses en væsentlig stigning i de samlede mængder af husholdningsaffald. Fra 2019 til 2020 ses et lille hop i mængderne af genbrugeligt affald. Hoppet skyldes udsorteringen af madaffald, som blev indført i 2020. Over hele perioden fra 2103 til 2020 ses en stigning i mængden af affald afsat til genanvendelse fra omkring 56 % til 69% af den samlede affaldsmængde, jf. figur 16. Den stigende mængde til genanvendelse skyldes blandt andet introduktionen af genbrugsbeholderen. Mængderne af brændbart affald og affald til deponi har været stagnerende, men fordi den samlede mængde husholdningsaffald er steget betydeligt, udgør disse fraktioner i 2020 en mindre andel end i 2013.

Over hele perioden 2013-2020 ses der et samlet fald i mængden af restaffald på omkring 134 kg. pr. indbygger .

Som det ses af figur 17, har mængden af husholdningsaffald været stagnerende i perioden 2013-2020. Af figur 16 ses, at andelen af såvel restaffald som affald til genanvendelse fra henteordningerne med henholdsvis ca. 80% og ca. 20% ligget ret konstant i perioden 2013-19, dog med en svagt faldende tendens for det genanvendelige affald og en tilsvarende svag stigning for restaffaldet. Den udvikling vender med udsorteringen af madaffald, hvor andelen af genbrugeligt affald på et år stiger fra 18 til 43%.

Figur 15:
Behandlingsform for husholdningsaffaldet i % 2013-2020

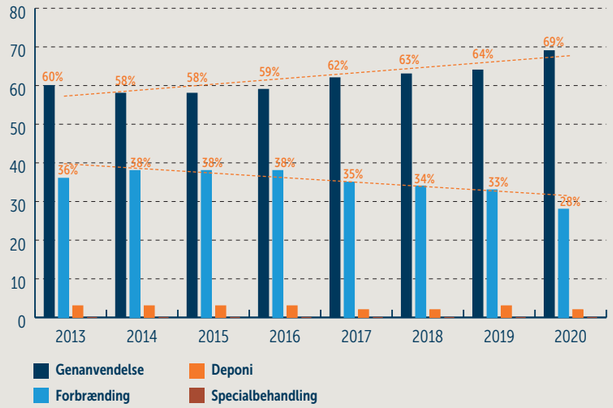

Figur 16:
Behandlingsform af affald fra henteordninger i % 2013-2020

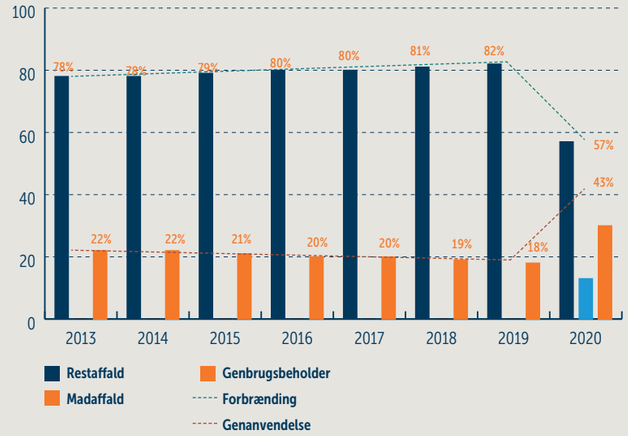

PROGNOSE FOR FREMTIDIGE MÆNGDER HUSHOLDNINGSAFFALD

For at planlægge fremtidens affaldshåndtering bedst muligt, fremsættes der her en prognose for de forventede affaldsmængder i Varde kommune frem mod 2035. Her er Miljøstyrelsens FRIDA-model4 anvendt til at beregne den fremtidige udvikling i affaldsmængderne i Varde Kommune.

Udgangspunktet for Frida-modellen er, at affaldsproduktionen afhænger af økonomiske og samfundsmæssige aktiviteter, og at forskellige aktiviteter producerer forskellige typer og mængder af affald. Modellen tager højde for den økonomiske udvikling i Danmark og modellen er baseret på en sammenhæng mellem samfundsmæssige aktiviteter og affaldsmængder. Det vil sige, at Frida-modellen ikke indeholder en afkobling af økonomi og affald, selv om det nationalt er en ambition at afkoble økonomisk vækst og mængden af affald produceret i Danmark.

Prognosen tager udgangspunkt i Varde kommunes affaldsmængder i 2018 og i figuren herunder ses de forventede affaldsmængder frem mod 2035.

Prognosen tager højde for den forventede udvikling i antal husstande i Varde Kommune, den økonomiske udvikling i Danmark, sammenhængen mellem samfundsmæssige aktiviteter og affaldsmængder og prognosen tager udgangspunkt i mængderne af husholdningsaffald i Varde Kommune i 2018.

Prognosen viser en forventet stigning i de samlede affaldsmængder på omkring 14% i perioden 2018-2035. Stigningen i affaldsmængder fordeler sig i sammensætning relativt ligeligt på de forskellige affaldsfraktioner. Modellen viser udsortering af madaffaldet i 2020. Det fremgår, at der må forventes en yderligere stigning i mængden af produceret husholdningsaffald frem mod 2035, hvis der ikke bliver taget nye initiativer til at forebygge produktionen af affald. Prognosen tager ikke højde for de kommende indsamlingsordninger for tekstil, drikkekartoner og farligt affald fra 2023.

Figur 17:
Prognose for mængder af husholdningsaffald i Varde Kommune 2018-2035

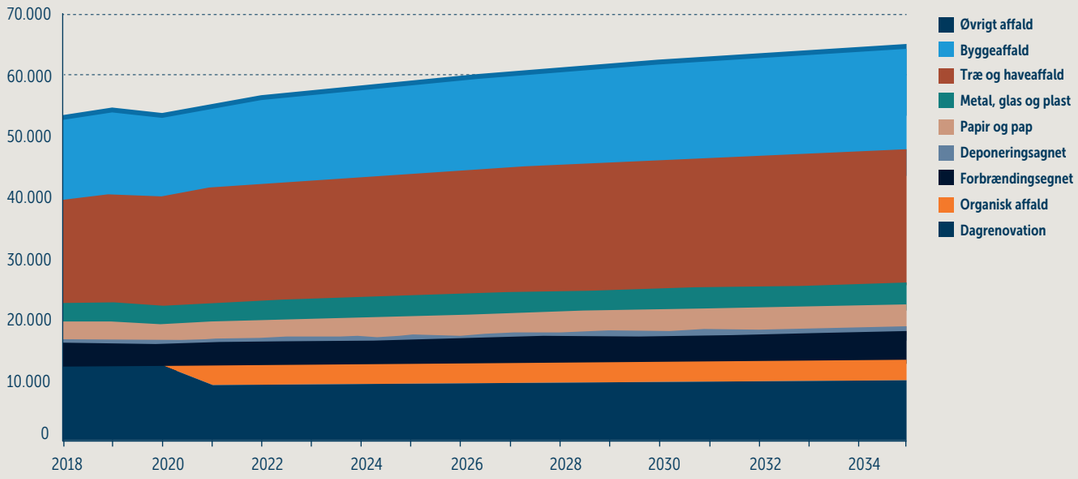

Affaldsmængder erhverv

Varde Kommunes erhvervsliv er især præget af 3 store brancher, nemlig:

LANDBRUG, PRODUKTIONSVIRKSOMHEDER OG TURISME

Virksomheder er i kraft af affaldsbekendtgørelsen forpligtede til at kildesortere deres affald og bringe dette til godkendte behandlingsanlæg. Varde Kommune skal og må ikke behandle genanvendeligt erhvervsaffald, da det er omfattet af en national liberalisering. Undtaget fra dette er dog det husholdningslignende erhvervsaffald, som efter virksomhedens eget valg kan blive afhentet af en privat affaldsindsamler eller blive tilmeldt den kommunale tømningsordning. Denne affaldsplans kortlægning omfatter dog den samlede mængde affald produceret i Varde Kommune. Kortlægningen er baseret på data fra det nationale affaldsdatasystem (ADS), hvor seneste opgjorte affaldsmængder er fra 2020. På bilag 3 kan der ses en samlet oversigt af mængden af erhvervsaffald produceret i Varde Kommune. Knap 19.000 tons blev afsat til forbrænding/ energiudnyttelse, ca. 3.370 tons blev deponeret og 499 tons blev specialbehandlet. Af figur 19 ses, at der sker en voldsom udvikling, et niveau skift, i mængden af erhvervsaffald fra 2016 og 2017. Det skyldes til dels, at ét af biogasanlæggene i Varde Kommune fra 2017 har indberettet den afgassede biomasse, som genanvendeligt affald. Om alt afgasset biomasse skal indberettes til ADS, er pt. uklart. Miljøstyrelsen er endnu ikke vendt tilbage på en henvendelse om det.

UDVIKLING I BEHANDLINGSFORMER

Også hvis der bortses fra den ovennævnte afgassede biomasse, er det tydeligt, at der har været en kraftig vækst i mængderne af erhvervsaffald fra 2013 til 2020. Mængderne til såvel genanvendelse, forbrænding og deponering vokser med omtrent en faktor 2 i perioden 2013-2020. Tallene giver dog ikke anledning til at konkludere, at behandlingen af erhvervsaffald i henseende til ressourceudnyttelse er blevet afgørende bedre. Den kraftige vækst skyldes sandsynligvis såvel den økonomiske vækst, der har været i samfundet, samt at registreringen af affaldsmængderne er blevet mere omfattende.

Figur 18:
Behandlingsform for erhvervsaffaldet i % 2013-2020

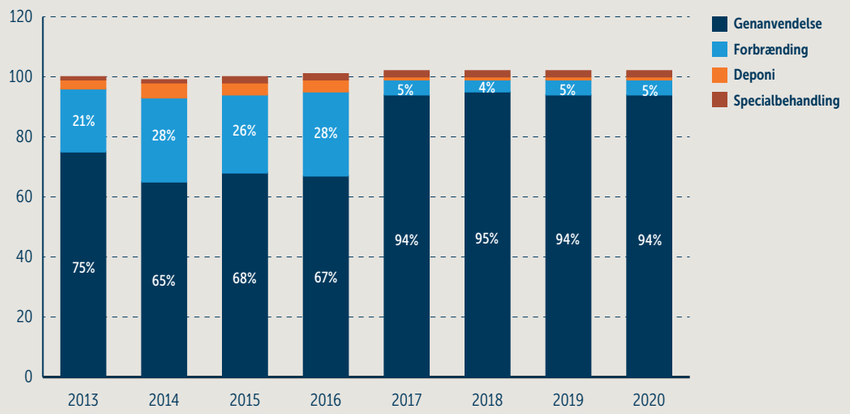

Kapitel 6

Status på affaldsplan 2013-2018

I det følgende bliver der gjort status på Varde Kommunes seneste affaldsplan, Affaldsplan 2013-2018, som blev vedtaget i 2013. Baggrunden for planen samt de væsentligste visioner i planen bliver beskrevet. Derudover bliver der gjort status på, hvor langt kommunen er kommet med de enkelte initiativer, der blev planlagt og igangsat.

Affaldsplan 2013-2018 tog afsæt i den daværende nationale affaldsplan, kaldet Danmark uden affald, ressourceplan for affaldshåndtering 2013-2018, samt på regeringens affaldsstrategi, Affaldsstrategi 2009-2012, som indeholder bl.a. sigtelinjer for, hvor høj genanvendelsesprocenten på det tidspunkt skulle være og hvor høj deponeringsprocenten maksimalt måtte være.

Et væsentligt mål i den daværende regerings ressourcestrategi var at sætte fokus på at reducere affaldsmængderne til forbrænding og øge genanvendelsen. Med regeringens ressourcestrategi som inspiration opstillede Varde Kommune en række fokusområder for kommunens affaldshåndtering som helhed samt specifikke målsætninger for de enkelte fokusområder:

- Varde Kommune som "Ren Kommune"
- Genbrug og genanvendelse ved fingerspidserne
- Strategi for kommunens fremtidige affaldsstruktur
- Borgerinddragelse
- Sikring af behandlingskapacitet

De tre første fokusområder hænger sammen, idet idéen om "Ren Kommune" blandt andet arbejder med temaerne affaldsminimering, herreløst eller henkastet affald samt affaldshåndteringssystemernes synliggørelse og tilgængelighed.

Alle borgere har pligt til at sørge for at deres affald bliver sorteret rigtigt og bortskaffet på forsvarlig vis. Det er kommunernes opgave at stille de nødvendige affaldsordninger til rådighed. Det er Varde Kommunes ønske, at disse ordninger skal være lettilgængelige, samt at det skal være nemt for den enkelte borger at komme af med sit affald i henhold til affaldshierarkiet. Det er derfor vigtigt, at borgerne har adgang til ordninger for "genbrug og genanvendelse ved fingerspidserne".

Ordningerne skal tilrettes det lokale geografiske område og samtidigt ses i sammenhæng med hele kommunens affaldsstruktur.

I perioden fra 2013 til og med 2020 er følgende gennemført indenfor affaldshåndteringen i Varde Kommune:

- I 2013 blev den 2-delte genbrugsspand indført. Spanden, som normalt er på 240 liter, er delt af en lodret skillevæg. Rummet til højre er til metal- og glasemballage samt hård plast. Rummet til venstre er til pap, papir og blød plast.
- 5 genbrugspladser er blevet renoveret og udbygget.
- 10 utidssvarende genbrugspladser er blevet nedlagt.
- Til erstatning for de nedlagte genbrugsstationer er der etableret 28 miljøstationer, som modtager de mest almindelige affaldsfraktioner, heraf 2 miljøstationer, der kan modtage større mængder have- og grenaffald.
- For at inddrage borgerne har DIN Forsyning taget de elektroniske medier i brug, og kommunikerer således med borgerne via egen hjemmeside og en Facebook-side.
- Sikring af behandlingskapacitet varetages for Varde Kommune af det fælleskommunale affaldsselskab AFLD I/S, som bl.a. modtager alt forbrændingsegnet og deponeringsegnet affald fra Varde Kommune. Den forbrændingsegnede fraktion bortskaffes til et af affaldsforbrændingsselskabet Energnist I/S' 2 forbrændingsanlæg i henholdsvis Esbjerg og Kolding, elle på Måbjergværket, hvor Energnist I/S er medejer.

Kapitel 7

Handlingsplan 2022-2028

Regeringen beskriver i den nye "Klimaplan for en grøn affaldssektor og cirkulær økonomi", 16. juni 2020, at "Affaldskurven skal knækkes". Både EU og regeringen har sat en række mål og visioner for affaldsområdet i de kommende år, som vil være rammesættende for de overordnede målsætninger i de kommunale affaldsplaner. Fælles for disse er, at vi skal producere mindre affald, genbruge mere og forbrænde mindre.

Høj reel genanvendelse og sporbarhed
Ifølge affaldsbekendtgørelsen, bkg.nr. 2512 af 10. december 2021, skal Varde kommune sikre en høj reel genanvendelse af det indsamlede affald, og hvis kommunalbestyrelsen indgår en aftale med en virksomhed om håndtering af affald forud for genanvendelse heraf, skal kommunen i aftalen sikre sig, at virksomheden dokumenterer, at affaldet afleveres på et anlæg, som kan genanvende affaldet og hvor meget af affaldet der reelt bliver genanvendt.

I hele EU går man fra at opgøre genanvendelse som den mængde affald, der sendes til genanvendelse, til at opgøre genanvendelse som den procentdel, der reelt genanvendes. Derfor vil det fælleskommunale affaldsselskab, AFLD, i denne affaldsplanperiode følge affaldets vej fra borgeren skiller sig af med affaldet, til det bliver oparbejdet til et nyt materiale. Det skal ske gennem et tæt samarbejde med de virksomheder, der modtager AFLD-kommunernes affald. Følgende aktiviteter igangsættes for at sikre høj reel genanvendelse og dokumentation heraf:

- AFLD stiller krav til, at modtagervirksomhederne dokumenterer den reelle genanvendelsesprocent for det affald, virksomheden har modtaget.
- AFLD stiller krav til at få oplyst, hvor alt det modtagne affald oparbejdes dvs. både den mængde affald, der faktisk oparbejdes, men også den mængde affald, der ikke oparbejdes og behandles som rejekt.
- AFLD stiller krav til at første modtager af affaldet er ansvarlig for dokumentation i første led og alle led herefter.

Særskilt for plastaffald skal AFLD sikre minimum 60% reel genanvendelse fra 1. januar 2022. Der tages i affaldsplanen forbehold for, at det europæiske og danske arbejde med reel genanvendelse udvikler sig meget de kommende år, og at praksis forventeligt kommer til at blive forbedret, men at dette er udgangspunktet ved affaldsplanens tilblivelse.

I Varde Kommune genanvender vi allerede en stor andel af det affald, som indsamles fra både husholdninger, genbrugspladser og virksomheder. I 2020 blev 49,1% af det indsamlede husholdningsaffald sendt til genanvendelse. Men de ambitiøse nationale og europæiske målsætninger betyder, at vi i Varde Kommune skal blive endnu bedre. Vi skal mindske spild, genanvende mere og forbrænde mindre affald end vi gør i dag.

Affaldsplanen for Varde Kommune har både fokus på at færdiggøre og forbedre nogle af de ordninger og initiativer, som allerede blev igangsat i den tidligere planperiode. Varde Kommunes Plan- og Teknikudvalg har prioriteret en række nye mål for den kommende planperiode 2022-2034. Indsatsområderne er valgt på baggrund af bl.a. en forventet positiv effekt på genanvendelsesprocenten og et højnet serviceniveau for borgerne i Varde Kommune. Indsatsområderne bliver beskrevet nærmere i følgende afsnit, Handlingsplan 2022-2034.

Varde Kommune vil arbejde med aktiviteter og nye initiativer indenfor fem temaer. Disse skal danne rammerne for den overordnede vision for Affaldsplan 2022-2034 om 65% genanvendelse i 2035.

De fem temaer er følgende:

- Kommunikation med borgere og virksomheder
- Husstandsindsamling af dagrenovation i 10 fraktioner
- Mere genbrug og genanvendelse
- Bedre service og smartere affaldsløsninger – også i det offentlige rum
- Affald i det offentlige rum

Arbejdet ned de fem temaer vil finde sted over hele planperioden. DIN Forsyning og forvaltningen vil en gang årligt give Plan- og Teknik-udvalget en status på fremdriften.

TEMA 1:
KOMMUNIKATION MED BORGERE OG VIRKSOMHEDER
En god affaldssortering kræver god information til borgere og virksomheder. For at få borgerne og virksomhederne til at yde den ekstra indsats, det er at sortere, skal det give mening og være så nemt for dem, at besværet ved at sortere er mindre end den værdi, man kan se ved ikke at gøre det.

Indsatsområde 1.1. Gode resultater skal motivere
Det kan være svært for borgerne at se resultatet af den indsats, de yder ved affaldssortering, og det kan virke demotiverende ikke at vide, hvad der sker med det affald, som er sorteret fra til genanvendelse. Vi vil løbende udvælge nøgletal og nyheder, som skal formidles videre til borgere og virksomheder i Varde Kommune for derigennem at motivere til yderligere engagement i cirkulær økonomi og minimering af miljøpåvirkninger, herunder genbrug og genanvendelse.

Vi vil arbejde for løbende at holde borgere og virksomheder informeret om, hvordan de bedst sorterer for at sikre mest muligt affald kan genanvendes og hvad der sker med deres affald senere i processen. Det kan være i form af korte, informative film eller undervisningsmateriale til folkeskoler og uddannelsesinstitutioner. Hvilken form formidlingen får, vil variere og være tilpasset målgruppen og indhold.

Indsatsområde 1.2. Nem selvbetjening
Muligheden for selvbetjening er allerede til stede i et vist omfang. En af selvbetjeningsløsningerne hedder "Mit affald" og giver borgerne mulighed for at se, hvilke ordninger de har, tømmedage, tilmelding til SMS-service samt anmelde en afvigelse, hvis f.eks. deres skralde- eller genbrugsspand ikke er blevet tømt. Selvbetjeningsløsningerne skal udvikles, så der er let adgang til information og data. Her har borgerne mulighed for i ro og mag at søge informationen, når de har tid og lyst, og de vil ikke være begrænset af lange svar tider og åbningstider.

Med Klimaplanen fra juni 2020 besluttede Folketinget, at dagrenovationsaffaldet fremover skal indsamles i de samme 10 fraktioner over hele landet. I øjeblikket indsamles dagrenovationen i Varde Kommune i 7 fraktioner ved helårshusstande. De resterende 3 fraktioner kan afleveres på Varde Kommunes genbrugspladser.

TEMA 2:
HUSSTANDSINDSAMLING AF DAGRENOVATION I 10 FRAKTIONER
Med Klimaplanen fra juni 2020 besluttede Folketinget, at dagrenovationsaffaldet fremover skal indsamles i de samme 10 fraktioner over hele landet. I øjeblikket indsamles dagrenovationen i Varde Kommune i 7 fraktioner ved helårshusstande. De resterende 3 fraktioner kan afleveres på Varde Kommunes genbrugspladser. De mest almindelige affaldstyper, dog ikke madaffald, kan afleveres på miljøstationerne. For oplysninger om hvilke typer, der kan afleveres på en konkret miljøstation, henvises til DIN Forsynings hjemmeside, dinforsyning.dk.

Indsatsområde 2.1. Indsamling af 10 typer affald
Med afsæt i Klimaplanens målsætninger om husstandsnær indsamling af i alt 10 forskellige typer affald, planlægger Varde Kommune at udrulle en ny ordning for husstandsindsamling i 2023-2024. Dette indebærer blandt andet en omstrukturering af den nuværende indsamlingsordning af genanvendelige affaldsfraktioner samt etablering af henteordninger for yderligere tre affaldsfraktioner, mad- og drikkevare-kartoner, farligt affald og tekstil-affald.

Skraldespande ved 1-familieboliger skal som udgangspunkt placeres på matriklen. Med hensyn til etage- og rækkehus bebyggelser med fælles opsamling vil det betyde opstilling af flere beholdere i den enkelte bebyggelse. DIN Forsyning og Varde Kommune ønsker gennem dialog med grundejere, boligforeninger og lejere at finde den rette løsning, således at alle føler sig godt klædt på til at komme i gang med de nye affaldsordninger.

Det tager tid at indarbejde nye rutiner og sorteringsvaner – og koster et stort formidlingsarbejde -, ligesom det for nogle borgere opfattes som en gene i en i øvrigt travl hverdag at skulle omlægge deres affaldssortering, herunder at (ny)indrette deres opsamlingsenheder i husstanden – både indenfor og udenfor. Når affaldssystemet skal omlægges radikalt, er det derfor vigtigt, at det sker på én gang – denne planlægning tager tid, men vi vil arbejde for, at alle 10 fraktioner husstandinsamles med fokus på reel genanvendelse, serviceniveau og effektivitet.

Indsatsområde 2.1. Indsamling af affald på kommunale institutioner
Ved omlægningen af affaldsindsamlingen vil vi have særligt fokus på de kommunale institutioner og kommunale virksomheders affaldsmængder og sorteringseffektivitet. De skal støttes i at benytte affaldsordningerne og i at få deres interne affaldshåndtering til at fungere. For eksempel kan det være omfattende at få alle klasser på en skole til at sortere i 10 fraktioner. Her skal der ydes hjælp til intern sortering, hvor relevante bruger-/medarbejdergrupper inddrages (børn og unge, undervisere, pædagoger, rengøringspersonale m.m.) Vi vil støtte dem med løbende opfølgning på præstation og med vejledning i opsamlingsmateriel samt informations- og undervisningsmateriale målrettet institutionen eller virksomheden.

Da den ny husstandsindsamling skal indføres i 2023, vil en stor del af arbejdsindsatsen for både indsatsområde 1.1 og 1.2 blive lagt i 2022 og 2023.

TEMA 3:
MERE GENBRUG OG GENANVENDELSE
Ifølge den nationale Handlingsplan for cirkulær økonomi skal affaldskurven knækkes. Den cirkulære økonomi skal styrkes gennem øget affaldsforebyggelse, mere direkte genbrug og genanvendelse. Varde Kommune ønsker at bidrage til udviklingen ved at etablere initiativer og indsatsområder, der sikrer mindre affald til forbrænding og mere genanvendelse. Samtidigt ønsker kommunen at etablere muligheder for direkte genbrug på genbrugspladserne.

Indsatsområde 3.1: Direkte genbrug og cirkulær økonomi
Genbrugspladserne er, og vil også fremadrettet, være et centralt led i at sikre så meget genbrug og genanvendelse som muligt. DIN Forsyning og Varde Kommune vil på alle 5 genbrugspladser etablere et område til direkte genbrug, som blandt andet hjælpeorganisationerne har adgang til.

Når vi genbruger frem for at købe nye produkter, spares der ressourcer i form af nye råvarer og energi til produktion. Gennem genbrug er vi dermed med til at reducere mængden af affald og give gamle produkter nyt liv.

Foruden emner såsom møbler, tøj og porcelæn, som man oftest forbinder med genbrug, kan der fremover blive afleveret mange brugbare materialer og produkter på genbrugspladsen. Både ubrugte overskudsmaterialer og gamle brugbare materialer afleveres i forbindelse med større og mindre projekter i hjemmet.

Det kan f.eks. være fraktioner som træ, fliser, vinduer, mursten eller andet. Materialerne har udtjent deres brug og afsættes herefter til affaldsbehandling og genanvendelse.

Det er i dag ikke muligt at tage materialerne med hjem fra genbrugspladserne, selvom man som borger kan se en genbrugsværdi i noget af det, som ligger i containerne. De brugbare materialer vil i flere tilfælde egne sig fint til direkte genbrug frem for genanvendelse. Nogle ældre træbrædder vil kunne genbruges til et fuglehus i haven, den ene flise vil kunne erstatte den ødelagte på terrassen osv. Fremfor at genanvende materialerne vil disse altså gennem direkte genbrug, kunne få nyt liv og erstatte produktion af nye produkter.

Varde Kommune ønsker at udnytte flere ressourcer til direkte genbrug. Samtidigt vil vi fastholde værdien i at have et område til genbrugsgenstande, som organisationerne i fremtiden vil have adgang til. Varde Kommune ønsker derfor at give borgerne flere muligheder for at finde genbrugsmaterialer til de små projekter i hjemmet. Varde Kommune vil på baggrund heraf udvikle en ordning for direkte genbrug på alle kommunens genbrugspladser.

Indsatsområde 3.2: Mindre affald til småt brændbart og deponi
I 2020 producerede Varde Kommune omkring 3.792 tons brændbart affald på genbrugspladserne og omkring 4.692 tons affald til deponi, svarende til hhv. 8,6% og 10,7% af den samlede affaldsmængde fra genbrugspladserne.

For at nedbringe affaldsmængderne til forbrænding og sikre mere genanvendelse, er det nødvendigt at vi sorterer affaldet bedre. Undersøgelser viser, at ca. 50% af det affald, som afleveres som småt brændbart, kan genanvendes. Det potentiale bør udnyttes, så mere affald, som i dag bliver afleveret i småt brændbart, i fremtiden bliver genanvendt.

Fraktioner såsom træ, pap, plast og tekstiler er nogle af de affaldsfraktioner, som kan genanvendes, men som alligevel har det med at havne i containerne til brændbart. Flere pilotprojekter fra andre kommuner, rundt om i landet, viser, at det med en målrettet indsats på fraktionerne brændbart og deponi er muligt at reducere mængderne til forbrænding og deponi markant. Et øget fokus på disse fraktioner på genbrugspladserne vil i høj grad sikre, at flere af vores gode ressourcer bliver sorteret ud til genbrug og genanvendelse.

Mængderne af affald, som går til deponi, er i disse år stigende. For om muligt i hvert fald at begrænse væksten, vil DIN Forsyning i samarbejde med lokale uddannelsesinstitutioner undersøge om nogle af restprodukterne kan anvendes på nye måder.

TEMA 4:
BEDRE SERVICE OG SMARTERE AFFALDSLØSNINGER

Overordnede mål

- udnytte teknologi til smartere affaldsløsninger og bedre service til borgere og erhverv
- fremme tilgængeligheden af viden om affaldsdata
- gøre brug af intelligente affaldsløsninger
- øge sortering af affald fra det offentlige rum
- sætte ind overfor henkastet eller herreløst affald og marint affald

Mål

- Øget serviceniveau og "tilpasset" tømning hos borgere og erhverv
- Øget tilgængelighed til viden om og data om affald
- Øget selvbetjening
- Optimering af tømningslogistikken f.eks. vha. sensor
- Understøtte teknologiudvikling gennem udbud og mål
- Fra 2025 øget sortering af affald i det offentlige rum

Indsatsområde 4.1: Intelligente affaldsløsninger

Intelligente affaldsløsninger giver os nye muligheder for at indsamle informationer, der gør os klogere på, hvordan vi bedst håndterer vores affald til gavn for økonomi og miljø. For DIN Forsyning er der betydelige muligheder i at udnytte kundernes data, der løbende opsamles ved hjælp af sensorer. Det kan skabe bedre forståelse og indsigt i kundernes behov som grundlag for at målrette tilbud og løsninger til dem. Et eksempel er sommerhuse, der som kundesegment har væsentligt andre behov end almindelige husholdninger. I de kommende år vil DIN Forsyning i samarbejde med kunderne afdække særlige segmenters behov, muligheder og ønsker samt udvikle tilpassede løsninger bl.a. i lokalområder. Formålet er at forbedre kundernes serviceoplevelse, deres affaldssortering – og dermed ressourceudnyttelsen – samt praktiske og logistiske forhold.

Systematisk brug af kundedata til involvering, motivation og udfordring af kunderne igangsættes. Det kan omfatte f.eks. tilbagemeldinger og muligheder for at sammenligne sig med andre, såsom "Du har sorteret x kg plast og derved sparet y kg CO2", "Du har det seneste halve år afleveret z kg restaffald, hvilket er væsentligt mere/mindre end din nabo/gennemsnit/..." eller "Du afleverer mindre restaffald end forventet med den størrelse skraldespand, du har". Kontakt DIN Forsyning for en snak om evt. at få en mindre og billigere beholder".

TEMA 5:
AFFALD I DET OFFENTLIGE RUM

Indsatsområde 5.1: Indsamling af affald fra det offentlige rum, herunder herreløst affald

Der sorteres masser af affald i de private hjem i Varde Kommune i dag. I det offentlige rum er der derimod meget begrænset mulighed for at affaldssortere. Indsatsen mod herreløst affald har til hensigt at sikre, både at borgerne har mulighed for at aflevere deres affald, og give dem mulighed for sortere affaldet i byens rum, uanset om det er ved busstoppestedet, i naturen, på strandene osv. Manglen på mulighed for at kunne aflevere sit affald vurderes at bidrage til de problemer med herreløst affald, som findes, også i Varde Kommune. DIN Forsyning og Varde Kommune vil i samarbejde med lokale, frivillige organisationer udvikle pilotprojekter til sorteringsløsninger for affald i det offentlige rum, som testes og evalueres i et eller flere afgrænsede område(r).

Ved hjælp af egne og andre kommuners erfaringer samt gode råd fra organisationer som "Hold Danmark Rent" og "KIMO" undersøges det, hvordan affaldssortering i det offentlige rum implementeres bedst muligt.

Senest i 2025 vil Varde Kommune udrulle passende, funktionelle affaldsbeholdere, således at der dermed kan opnås mere ensretning i affaldshåndteringen på tværs af de steder, man færdes – både ude og hjemme. Der igangsættes en kommunikationsindsats med fokus på affald i det offentlige rum, der skal informere og engagere borgerne. Dette kan være med til at fremme generel ressourcebevidsthed og adfærd i forhold til affaldssortering.

Gennem mere sortering i det offentlige rum er der samtidigt potentiale for at få mere affald til genanvendelse frem for forbrænding. Dels fordi sorteringsløsninger i byrummet betyder opdeling af affaldet i de rette fraktioner i forhold til den efterfølgende behandling, og dels fordi mere affaldssortering i det offentlige rum kan betyde mere og bedre sortering i hjemmet - og omvendt.

Kapitel 8

Den fremtidige affalds-indsamling og -sortering

Hvor det foregående kapitel 7 beskrev kommunen og DIN Forsynings forskellige initiativer på det mere overordnede plan, vil kapitel 8 beskrive de forskellige affaldsordninger, som borgerne møder i deres hverdag. Med afsæt i europæiske og nationale målsætninger om husstandsindsamling af i alt ti forskellige typer affald, planlægger Varde Kommune at udrulle en ny ordning for husholdningsaffald i 2023. Dette indebærer blandt andet en omstrukturering af den nuværende indsamlingsordning af genanvendelige fraktioner samt implementering af i alt tre affaldsfraktioner (farligt affald, mad- og drikkekartoner og tekstil) samt indsamling af madaffald i sommerhusområderne.

Det er essentielt for Varde Kommune, at den kommende affaldsløsning bliver bæredygtig for både miljø, økonomi og service.

I nedenstående vil de kommende henteordninger for husholdningsaffald i Varde Kommune blive præsenteret.

Nye henteordninger

I dag, 2022, indsamler Varde Kommune allerede en lang række affaldsfraktioner ved den enkelte husstand. Det drejer sig om restaffald, madaffald, plast (hård og blød), metal, glas, pap og papir samt batterier, som kan afleveres i en klar pose. De genanvendelige fraktioner indsamles dog i en kombineret indsamlingsordning, der som følge af nye lovkrav, udfases senest i 2025.

Det er ensbetydende med, at der i Varde Kommune skal flyttes rundt på, hvordan affaldet sorteres og hvilke typer affald, der fremadrettet må komme i samme rum i genbrugsbeholderen. Herudover skal tekstil, mad- og drikkekartoner samt farligt affald tilføjes til den nuværende henteordning for genanvendeligt affald. Den nye genbrugsindsamling, indsamling af tekstil samt indsamling af farligt affald forventes implementeret i 2023.

De kommende henteordninger er i 2022 under udarbejdning. Med den ny genbrugsindsamling håber Varde Kommune, at borgerne vil opleve en større service, da det herved vil være muligt at få afhentet flere affaldstyper direkte fra matriklen. Herudover forventes det, at de nye ordninger vil have en positiv indvirkning for at nå målet for 65% genanvendelse i 2035, da antallet af fraktioner til genanvendelse øges.

Tekstil

Ordningen for indsamling af tekstil forventes indført sammen med den nye genbrugsordning i 2023 Ordningen forventes indført som en særskilt indsamlingsordning, hvor tekstilaffald frasorteres og indsamles adskilt fra øvrige fraktioner. Tekstilaffald kan allerede i dag (2022) afleveres på genbrugspladserne.

Farligt affald

Som supplement til ovenstående genbrugsindsamling, planlægger Varde Kommune at indføre miljøkasser til indsamling af farligt affald, batterier og småt elektronisk udstyr i 2023. Både farligt affald og småt elektronisk udstyr skal behandles korrekt, for at vi kan genanvende værdifulde mineraler og have styr på de giftige stoffer, der kan være i affaldet.

Ordningen vil blive forberedt i 2022. Varde Kommune har besluttet, at dette skal fungere som en henteordning, hvorfor miljøkasserne afhentes på borgernes bopæl. Det skal, i lighed med genbrugsordningen, være muligt for etageejendomme og rækkehuse at tilpasse ordningen, således at den tilpasses behovet på den enkelte ejendom.

Varde Kommune ønsker med ordningen at gøre det endnu nemmere for borgerne at komme af med deres farlige affald og samtidigt sikre, at dette ikke ender i restaffaldet. Det vil fortsat være muligt for borgere at aflevere farligt affald og småt elektronisk udstyr på Varde Kommunes genbrugspladser.

Forskellige løsninger til forskellige boligtyper

For etageejendomme, rækkehuse og sommerhuse kan etableringen af de nye indsamlingsordninger for husholdningsaffald betyde, at grundejere og boligforeninger skal udvide deres eksisterende, fælles affaldsløsninger. Der er flere muligheder for at indrette de fælles affaldsløsninger, så de passer til det enkelte sted, herunder: affaldsstationer bestående af containere, nedgravede affaldsløsninger eller eventuelt omlægge individuelle affaldsløsninger til fælles affaldsløsninger. Det samme gør sig gældende for de kommunale institutioner, der skal i gang med at etablere nye affaldsløsninger.

DIN Forsyning A/S vil i forbindelse med udrulningen af de nye ordninger, stå til rådighed med råd og vejledning for de ejendomme, der består af flere beboelsesenheder. DIN Forsyning og Varde Kommune ønsker gennem kommunikation og dialog med både grundejere, boligselskaber og lejere at finde den rette løsning, således at alle føler sig godt klædt på til at komme i gang med de nye affaldsordninger.

Information om ændringer

De kommende sorteringskrav til den nye genbrugsindsamling vil blive udformet frem mod 2023, hvorfor ordningen og kravene til sorteringen ikke nærmere kan blive beskrevet i denne plan. Med de nye indsamlingsmåder håber Varde Kommune, at borgere, boligselskaber, sommerhusejere og kommunale institutioner vil opleve en større service.

DIN Forsyning vil bestræbe sig på at holde kommunens borgere løbende opdateret ved hjælp af e-post, hjemmeside og sociale medier. Vi vil sørge for at informere om de fremtidige ændringer i god tid.

Kapitel 9

Igangsætning af initiativerne i affaldsplan 2022-2034

Affaldsplanen er et styrings- og planlægningsværktøj, som skal understøtte, at Varde Kommune kommer i mål med de visioner planen indeholder. De nævnte nye affaldsordninger og udvalgte indsatsområder skal bidrage til, at Varde Kommune opnår en genanvendelsesprocent på 55 % i 2025 og 60% i 2030.

Hvorledes de enkelte indsatsområder påvirker genanvendelsesprocenten, er vanskeligt konkret at sætte tal på. Nogle indsatsområder vil have en større direkte effekt på genanvendelsesprocenten, hvor andre kan være svære at måle, men i stedet vurderes at have mere afledte og længerevarende effekt. Eksempelvis vil indsatser målrettet brændbart affald, der indgår i beregningerne for genanvendelsesprocenten, have en direkte effekt på den samlede genanvendelsesprocent. Indsatsområder målrettet dialog og undervisning vil derimod have mere indirekte effekter på den samlede genanvendelsesprocent, da det vil øge forståelsen for, hvorfor det er vigtigt at sortere korrekt.

Derudover er indsatsområderne for planen overordnet beskrevet, mens de tilknyttede aktiviteter, der skal til at indfri målene, endnu ikke er besluttet. Undervejs i processen kan der opstå muligheder, der ikke er synlige eller indlysende primo 2022. Derfor udformes de konkrete aktiviteter i løbet af planperioden, når de enkelte indsatser bliver fastlagt. Det ambitionsniveau, som fastlægges i implementeringsfasen, vil have en væsentlig betydning for effekten af de konkrete initiativer og aktiviteter, indsatsområderne omfatter.

På den baggrund vurderes det, at indsatsområderne og de dertilhørende aktiviteter, samlet set vil bidrage til at indfri de nationale målsætninger om øget genanvendelse frem mod 2035. Herudover vil de kommende henteordninger opfylde de nationale krav, der stilles til den fremtidige husstandsnære indsamling af de 10 typer affald.

Affaldsplan 2022-2034 har taget afsæt i den cirkulære tankegang, regeringen beskriver i Klimaplan for en grøn affaldssektor og cirkulær økonomi. Det er Varde Kommunes forventning, at initiativerne, beskrevet i Affaldsplan 2022-2034, vil understøtte øget genbrug og mere genanvendelse, samtidig med at affald til forbrænding og deponi reduceres.

Kapitel 10

Økonomi

Affaldsplan 2022-2034 rummer de i alt 8 indsatsområder i kap. 7, som skal understøtte Varde Kommune i at nå de mål, planen indeholder. Flere aktiviteter, der er tilknyttet de 8 indsatsområder, vil have en driftsmæssig karakter og vil derfor blive udført af DIN Forsyning A/S. Det drejer sig blandt andet om implementering af de ny indsamlingsordninger og om den kommunikation til borgere og virksomheder, som implementeringen medfører.

Implementering af den ny husstandsindsamling medfører, at der skal tages stilling til meromkostninger til indkøb af nyt indsamlingsmateriel samt afsætning af nye affaldsfraktioner. Forud for igangsætning af disse aktiviteter vil der også her ske en konkret politisk behandling, indeholdende et detaljeret investeringsbudget og afledte driftsudgifter. Ifølge beregninger, foretaget af Dansk Affaldsforening, vurderes det, at meromkostningerne for en typisk husstand vil være omkring 500 kr./år[5].

Det er vanskeligt på nuværende tidspunkt at konkretisere de økonomiske konsekvenser for Affaldsplan 2022-2034 nærmere, især fordi det fortsat er uvist, hvordan den ny indsamlingsordning endelig udformes. Som nævnt tidligere vil der derudover komme udgifter til indsamling og sortering af affald fra det offentlige rum.

Udover de ovennævnte udgifter har Varde Kommune andel i 3 lukkede – eller passive - deponier, Bobøl Deponi syd for Holsted og Tarm Deponi ved AFLD, syd for Tarm, og 1 Fasterholt Deponi ved AFLD ved Fasterholt. Driften af Bobøl Deponi koster Varde Kommune 212.000 kr. om året. For Tarm og Fasterholt Deponi er der blevet betalt et beløb ind, som dækker driften i en årrække fremover. På et tidspunkt vil der dog skulle indbetales yderligere for at dække udgifterne længere ude i fremtiden. Disse udgifter vil blive afholdt af DIN Forsyning A/S og blive dækket af affaldsgebyret fra kommunens borgere.

[5] Regering og forligspartier har med indgåelse af klimaaftalen fra juni 2020 haft en forventning om, at merudgiften pr. husstand vil være 55,- kr./år.

Kapitel 11

Henvisning

Kommunale affaldsplaner skal tage udgangspunkt i nationale planer og strategier. Planen er derfor udarbejdet efter følgende:

- Art. 28 og 29 i det reviderede affaldsrammedirektiv[6], trådt i kraft den 4. juli 2018
- Klimaplan for en grøn affaldssektor og cirkulær økonomi. Politisk aftale af 16. juni 2020 mellem regeringen (Socialdemokratiet), Venstre, Radikale venstre, Socialistisk Folkeparti, Enhedslisten, Det konservative Folkeparti, Liberal Alliance og Alternativet
- Den nationale plan for forebyggelse og håndtering af affald: Handlingsplan for cirkulær økonomi 2020-2032. Udgivet af Miljøministeriet den 1. juli 2021
- Bekendtgørelse om affald, nr. 2512 af 10. december 2021

[6] EU's rammedirektiv om affald fastsætter foranstaltninger for at håndtere de negative følger for miljø og sundhed af produktionen og håndteringen af affald, og for at forbedre en effektiv anvendelse af ressourcer, som er afgørende for overgangen til en cirkulær økonomi.

Bilag 1. Oversigt over affaldsordninger for husholdningsaffald

Tabel 6:
Oversigt over affaldsordninger i Varde Kommune 2021/2022

Fraktioner	H-kode	Genbrugs-pladser	Supermiljø-stationer	Miljøsta-tioner	Hjemmet
Dagrenovation	H01		X	X	X
Organisk affald	H02		X	X	X
Stort brændbart	H03	X			
Småt brændbart	H03	X	X	X	
Deponi	H04	X			
Deponi – asbest	H04	X			
Deponi – gips	H04	X			
Papir inkl. Aviser	H04	X	X	X	X
Bøger	H05	X			
Pap	H06	X	X	X	X
Glas	H07	X	X	X	
Døre og vinduer med glas	H07	X			
Planglas	H07	X			
Plast	H08	X	X	X	X
Emballage papir	H09	X	X	X	X
Emballage pap	H10	X	X	X	X
Emballage glas	H11	X	X	X	X
Emballage metal	H12	X	X	X	X
Emballage plast	H13	X	X	X	X
PVC	H14	X	X	X	
Rent træ	H15	X			
Imprægneret træ	H16	X			
Haveaffald	H17	X	X		
Jern og metal	H19	X	X		
Kabelskrot	H19	X	X	X	
Dåser	H12	X	X	X	X
Jord	H20	X			
Bygge- og anlægsaffald	H24	X			
Mursten, tegl og murbrokker	H24	X			
Sanitet og glaseret tegl	H24	X			
Isolering	H24	X			
Farligt affald	H26	X			
Trykflasker	H26	X	X		
Direkte genbrug		X			
Gips	H28	X			
Dæk	H31	X			
Tekstiler	H39	X			
Porcelæn	H04	X	X		
Lyskilder	H40	X	X		
Solcellepaneler	H41	X			
Stort udstyr (WEEE)	H42, H43	X			
Småt udstyr (WEEE)	H44, H45, H46, H47	X	X		X
Bærbare batterier	H48, H49, H50	X	X		X

Som det fremgår af tabellen, er det muligt at udsortere 13 affaldstyper via henteordninger ved husstanden. På miljøstationerne er der mulighed for at bortskaffe flere affaldsfraktioner, herunder lyskilder, porcelæn, sprayflasker og småt brændbart. På supermiljøstationerne er desuden mulighed for at bortskaffe haveaffald, jern og metal, lyskilder og småt elektronisk udstyr (WEEE). Dog skal man til genbrugspladserne, hvis man ønsker at bortskaffe fraktioner, som kræver uddannet personale at håndtere, såsom farligt affald.

Grunden til at de husstandsnære genbrugsfraktioner, benævnes som emballage papir, pap, plast, glas og metal er, at genbrugsbeholderen kun er tiltænkt det affald, som typisk produceres i husholdningerne. Det er blandt andet derfor, kommunens borgere opfordres til at aflevere store papkasser fra eksempelvis fjernsyn på genbrugspladserne.

I tabel 7 er der en samlet oversigt over mængder husstandsaffald fordelt på H-koder.

Bilag 2: Husholdningsaffald i Varde Kommune i 2020 (tons)

Tabel 7:
Oversigt over mængder af husholdningsaffald i Varde Kommune 2021

H-kode	Fraktioner	Mængde (tons)
H01	Dagrenovationslignende affald	10.277
H02	Madaffald	2.093
H03	Forbrændingsegnet	4.828
H04	Deponeringsegnet	870
H05	Papir inkl. Aviser	130
H06	Pap	9,3
H07	Glas	637
H08	Plast	134
H10	Emballage pap	741
H11	Emballage glas	399
H12	Emballage metal	134
H13	Emballage plast	575
H14	PVC	219
H15	Træ	3.818
H16	Imprægneret træ	3.127
H17	Haveaffald	12.973
H19	Jern og metal	259
H20	Uforurenet jord	32
H24	Bygge- og anlægsaffald	9.519
H26	Farligt affald	379
H28	Gips	305
H29	Øvrigt affald	2.125
H30	Emballage træ	11
H31	Dæk	137
H36	Blandet emballage	1.676
H39	Tekstiler	4,8
H42	Stort udstyr (WEEE)	240
H43	Udstyr til temperaturudveksling (WEEE)	117
H44	Småt udstyr (WEEE)	146
H45	Skærme, monitorer og udstyr med >100 cm	59
H46	Småt it-og teleudstyr	45
H47	Blandet elektronik	2,5
H48	Bærbare batterier	25
H50	Bilbatterier	95
	Samlet mængde husholdningsaffald	**56.140**

Bilag 3: Erhvervsaffald i Varde Kommune i 2020 (tons)

Tabel 8:
Oversigt over mængder af erhvervsaffald i Varde Kommune 2021

E-kode	Fraktion	Mængde (tons)
E01	Dagrenovationslignende affald	1.737
E02	Organisk affald	749
E03	Forbrændingsegnet	5.371
E04	Deponeringsegnet	290
E05	Papir inkl. aviser	526
E06	Pap	230
E07	Glas	38
E08	Plast	214
E10	Emballage pap	1.906
E11	Emballage glas	107
E12	Emballage metal	4,3
E13	Emballage plast	144
E14	PVC	104
E15	Træ	2.054
E16	Imprægneret træ	653
E17	Haveaffald	2.424
E19	Jern og metal	9.389
E20	Uforurenet jord	873
E21	Forurenet jord	938
E24	Bygge- og anlægsaffald	20.975
E25	Sten	28
E29	Farligt affald	1.028
E30	Gips	297
E31	Øvrigt affald	652
E32	Emballage træ	30
E33	Dæk	433
E34	Asfalt	11,345
E35	Restprodukt fra forbrænding	754
E36	Blandet emballage	1,9
E37	Slam	1.308
E38	Organisk affald (som ikke er omfattet af de øvrige)	208.975
E42	Stort udstyr (WEEE)	2,0
E43	Udstyr til temperaturudveksling (WEEE)	0,23
E44	Småt udstyr (WEEE)	14
E45	Skærme, monitor og udstyr med >100 cm	0,013
E47	Blandet elektronik	16
E48	Bærbare batterier	17
E49	Industribatterier	0,90
	Samlet mængde erhvervsaffald, inkl. jord	**274.039**

Varde Kommune

Bytoften 2, 6800 Varde
Telefon 79 94 68 00
vardekommune@varde.dk

www.vardekommune.dk